

MILJØMINISTERIET
EU og Internationalt

22. maj 2014

Samlenotat til MIU og FEU

Samlenotat til miljørådsmøde den 12. juni 2014		
2.	Kommissionens forslag om luftpakke: a) Kommissionens program ren luft i Europa KOM (2013) 918 b) Kommissionens forslag til nedbringelse af nationale emissioner af visse stoffer KOM (2013) 920 c) Kommissionens forslag til direktiv om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra mellemstore fyringsanlæg KOM (2013) 919 - Udveksling af synspunkter	<i>Side 2</i> <i>Side 9</i> <i>Side 21</i>
3.	Biodiversitet: CBD COP 12 - Vedtagelse af rådskonklusioner	<i>Side 32</i>
4.	Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2001/18/EF forså vidt angår medlemsstaternes mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på eget territorium. KOM(2010) 375 - Politisk enighed	<i>Side 37</i>

PUNKT 2a

Kommissionens meddelelse: Programmet ren luft i Europa KOM(2013)918.

- *Udveksling af synspunkter*
- *Revideret notat*

Resumé

Kommissionen oversendte den 18. december 2013 en meddelelse til Rådet om et revideret Program for ren luft i Europa. Programmet indeholder overordnede reduktionsmål for et samlet EU som konsoliderer 2020 reduktionsmålene i den seneste luftstrategi fra 2005 og tilføjer nye mål for 2030. Reduktionsmålene for selve programmet er rettet mod at nedbringe negative effekter på menneskers helbred og skader på økosystemer. Dette opnås ved at forbedre luftkvaliteten. Luftkvaliteten forbedres ved at mindske udledningerne af bestemte stoffer, som der er fremsat parallelle forslag til med forslagene til nyt NEC-direktiv og nyt direktiv om mellemstore fyringsanlæg.

Formålet med programmet er at sikre fremskridt mod de langsigtede mål i det 6. og 7. miljøhandlingsprogram, om at 'luftforureningen skal reduceres til et niveau, hvor der er færrest mulige påvirkninger på menneskers helbred og herunder særligt følsomme befolkningsgrupper såsom børn samt miljøet som helhed'.

Meddelelsen har ikke i sig selv samfundsøkonomiske, erhvervsøkonomiske eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark, da ingen virkemidler eller forpligtelser er forslået i selve programmet. Disse ligger i de parallelle forslag til et nyt NEC direktiv og forslag til et direktiv for mellemstore fyringsanlæg. Forslaget til revideret program vurderes ikke i sig selv at påvirke beskyttelsesniveauet.

Regeringen hilser Kommissionens forslag til Program for ren luft i Europa velkommen. Regeringen tager i den forbindelse forbehold for Kommissionens forslag til overordnede reduktionsmål, idet en stillingtagen hertil afventer en endelig afklaring mellem medlemsstaterne og Kommissionen om de beregningsforudsætninger der er lagt til grund for Kommissionens forslag til landereduktionsprocenterne i forslaget til nyt NEC-direktiv, samt de efterfølgende forhandlinger om medlemsstaternes reduktionsprocenter.

Baggrund

Kommissionen sendte den 18. december 2013 ovennævnte meddelelse til Europaparlamentet, Rådet, Det europæiske Økonomiske og Sociale udvalg og Regionsudvalget.

Forslaget er en videreførelse af Temastrategi for luftforurening fra 2005.

Meddelelsen udgør den overordnede ramme for Kommissionens samlede ”luftpakke” der i alt indeholder 4 elementer:

- a) En meddelelse om Ren luft i Europa (indeværende meddelelse),
- b) Et nyt direktiv om nationale reduktionsforpligtigelser (nyt NEC-direktiv),
- c) Et nyt direktiv om mellemstore forbrændingsanlæg (MCP-direktiv),
- d) Et forslag til rådsbeslutning om EU's ratifikation af Gøteborg-protokollen.

Kommissionens meddelelse har været indledende drøftet i miljøarbejdsgruppen i Bruxelles.

Forslaget vil blive drøftet på Rådsmøde (miljø) den 12. juni 2014.

Den konkrete udmøntning af programmet vil primært ske i forbindelse med kommissionsforslagene til nyt NEC-direktiv og MCP-direktiv. Der er udarbejdet særskilte grundnotater til disse forslag, til hvilke der henvises.

2. Formål og indhold

Programmet har til formål at sikre fremskridt mod de langsigtede mål i sjette og syvende miljøhandlingsprogram, om at ”luftforureningen skal reduceres til et niveau, hvor der er færrest mulige påvirkninger på menneskers helbred og herunder særligt følsomme befolkningsgrupper såsom børn samt miljøet som helhed”.

Programmet indeholder forslag til overordnede EU reduktionsmål for luftkvalitetens indvirkning på sundhed og natur, som konsoliderer 2020-reduktionsmålene der blev besluttet i forbindelse med temastrategien for renere luft i Europa¹ fra 2005 og tilføjer nye mål for 2030.

De overordnede reduktionsmål for selve programmet er rettet mod at nedbringe negative effekter på menneskers helbred og skader på økosystemer. Dette opnås ved at forbedre luftkvaliteten. Luftkvaliteten forbedres ved at mindske udledningerne som der er fremsat parallelle forslag til med forslagene til nyt NEC-direktiv og nyt direktiv om mellemstore fyringsanlæg. Således opstilles en række reduktionsmål dels for hvor meget den overordnede negative helbredpåvirkning som knytter sig til ozon og partikler og dels hvor stor den samlede mængde af næringsberigede økosystemer bør være i 2030 set i forhold til en basislinjefremskrivning. Reduktionsmålene fremgår af tabel 1 nedenfor.

Programmets reduktionsmål kan opfyldes ved hjælp af de nationale reduktionsforpligtigelser som stadfæstet via forslag til nyt NEC direktiv samt ratifikationen af den reviderede Göteborgprotokol.

---

¹ Temastrategi for luftforurening KOM(2005)446.

Tabel 1: Oversigt over reduktionsmål i forslaget til EU's program for ren luft i Europa beregnet ud fra 2005 niveau. Basislinje for 2025 og 2030 (fuld implementering af nuværende regulering) samt nye mål.

	Mål for procentvis reduktion af negative helbredspåvirkning (dødelighed knyttet til partikler og ozon) defineret ud fra forskellen ml. en fremskrivning af virkningen af en fuld implementering af nuværende regulering i 2025 og 2030 ift. 2005 niveau, samt nyt 2030 mål	Mål for procentvis reduktion af økosystemer der overskrider grænser for næringsberigelse defineret ud fra forskellen ml. en fremskrivning af virkningen af en fuld implementering af nuværende regulering i 2025 og 2030 ift. 2005 niveau, samt nyt 2030 mål
Basislinje 2025	- 37 %	- 21 %
Basislinje 2030	- 40 %	- 22 %
Nyt mål 2030	- 52 %	- 35 %

Kommissionen noterer sig, at selvom der er konstateret en markant forbedret luftkvalitet i EU gennem de seneste årtier, halter luftkvalitetsnormerne efter normerne i andre udviklede lande, og overholdelsen af de eksisterende normer har af forskellige årsager været en udfordring for hovedparten af medlemslandene. Kommissionen lægger derfor op til at sikre fuld overensstemmelse med gældende luftkvalitetsnormer senest i 2020.

Kommissionen vurderer, at de negative helbredspåvirkninger, som følge af luftforureningen, medfører 406.000 for tidlige dødsfald i EU alene i 2010. De samlede eksterne omkostninger som følge af luftforurening vurderes af kommissionen at være 330-940 mia. EUR i EU i 2010.

Økosystemer er ligeledes påvirkede, da luften afsætter næringsstoffer mv. til jord, søer og hav. Kommissionen vurderer, at 62 % af EU's økosystemer overstiger grænserne for næringsberigelse, hvilket medfører opblomstring af alger, fiskedød, artstab mv.

Med de nye mål forslås de negative helbredspåvirkninger og påvirkningen af økosystemer (næringsberigelse) reduceret med yderligere omkring 1/3. De langsigtede mål vurderes at lede til, at de samlede eksisterende eksterne omkostninger som følge af luftforurening (212 – 740 mia. EUR i EU i 2030) reduceres med 40 mia. EUR og er et skridt i retning af de vejledende luftkvalitetsnormer fra WHO.

Kommissionen anslår, at de nye reduktionsmål for 2030 i nærværende program vil kunne indfries med de forslag til konkrete initiativer som er indeholdt i den samlede luftpakke (forslag til nyt NEC-direktiv, nyt direktiv for mellemstore fyringsanlæg og ratifikation af den reviderede Gøteborg-protokol).

Det vigtigste tiltag til at tilvejebringe omkostningseffektive reduktioner er forslaget til nyt NEC-direktiv om nationale emissionslofter i 2030 for kvælstofoxider, svovldioxid, fine partikler, ammoniak, flygtige organiske stoffer udover metan (se separat grundnotat om dette).

Fuld udnyttelse af den eksisterende kilderegulering i EU er et andet centralt virkemiddel. Særligt nævnes kommende eco-design kriterier for brændeovne og -kedler, udvikling af BAT/BREF under direktivet for industrielle emissioner samt en kommende revision af direktiv om emissioner fra mobile ikke-vejgående maskiner.

Kildereduktioner fra mellemstore fyringsanlæg fra 1-50 MW (se separat grundnotat) har indtil nu været uregulerede i EU, hvorfor der foreslås emissionsgrænseværdier for disse.

Kilderegulering af landbruget for så vidt angår ammoniak tilvejebringes af EU's lovgivning for så vidt angår 25 % af den påkrævede reduktion. For at nå de nye politiske mål for 2030 indeholder forslag til nyt NEC direktiv krav om en EU reduktionsforpligtigelse på 27 %. Mulighederne for yderligere kontrol ved kilden på EU-plan vil blive undersøgt (se separat grundnotat om forslag til nyt NEC direktiv).

Med forslaget søges en tilskyndelse til at få etableret NO_x emissionskontrol-områder for skibsfart i egnede farvande, og der sættes fokus på håndhævelse af NO_x-emissionsstandarder vedtaget internationalt i IMO samt på implementering af direktivet om regulering af svovlindhold i skibsbrændstoffer.

Til at understøtte indsatsen peger Kommissionen på en række initiativer af ikke-lovgivningsmæssig karakter, med særlig fokus på byerne, landbruget og det internationale samarbejde.

Luftpakken indeholder endvidere et forslag til EU-ratifikation af Gøteborgprotokollen, med nationale reduktionsforpligtigelser for 2020 for stofferne kvælstofoxider, svovldioxid, ammoniak, flygtige organiske forbindelser og fine partikler med det formål at fremme ratificering af protokollen blandt parter udenfor EU, såsom Rusland.

Endeligt peges på, at programmet for ren luft i Europa vil sætte en klar dagsorden for national- og EU-forskning og innovation, til fremme af bedre luftkvalitet.

Der er søgt fuld overensstemmelse mellem fristerne i den energi- og klimapolitiske 2030-ramme og luftprogrammet for at maksimere synergier mellem politikområderne.

3. Europa Parlamentets udtalelser

En udtalelse fra Europa-Parlamentet kan tidligst forventes i efteråret 2014, efter valg og konstituering af det nye Europa-Parlament.

4. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at Kommissionens meddelelse er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, da luftforureningen er grænseoverskridende og der derfor er grund til EU-regulering på området.

5. Gældende dansk ret

Gældende dansk ret på luftkvalitetsområdet er beskrevet i de respektive grundnotater vedr. de lovgivningsmæssige elementer af Kommissionens luftpakke. Der skal således henvises til

grundnotaterne vedr. forslaget til revideret NEC direktiv og forslaget om nyt direktiv om mellemstore fyringsanlæg.

6. Konsekvenser for Danmark

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Programmet vil ikke i sig selv have lovgivningsmæssige konsekvenser. Derimod skal de retsakter som skal udmønte programmet - revision af NEC-direktivet samt forslag til direktiv for mellemstore fyringsanlæg – implementeres i dansk lovgivning.

Forslagets økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser:

Programmet vil ikke i sig selv have økonomiske eller erhvervsadministrative konsekvenser. Vurdering af økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser af revision af NEC-direktivet samt forslag til direktiv for mellemstore fyringsanlæg foretages separat hvorfor der generelt skal henvises til grundnotaterne om disse forslag.

Programmets mål for reduktion af sundheds- og naturpåvirkning i 2030 baserer sig på effekterne af de foreslåede tiltag i det nye NEC-direktiv. Samfundsøkonomisk vurderer Kommissionen, at de sparede omkostninger ved programmets gennemførelse samlet for Europa er ca. 10 gange større end udgifterne. Således vurderes de totale eksterne omkostninger fra luftforurening (herunder bl.a. skader på natur, tabt arbejdsfortjeneste og sundhedsmæssige omkostninger) som følge af programmet at falde med 40 mia. EUR (pr. år) frem mod 2030 i forhold til 2005-niveau.

Statsfinansielle og statsøkonomiske konsekvenser

Programmet har ikke i sig selv nogle statsfinansielle eller statsøkonomiske konsekvenser. Vurdering af statsfinansielle og – økonomiske konsekvenser af NEC-direktivet samt forslag til direktiv for mellemstore fyringsanlæg foretages separat i de respektive grundnotater.

Beskyttelsesniveau:

Programmet indeholder politiske målsætninger og vil således ikke i sig selv påvirke beskyttelsesniveauet. Derimod vurderes det, at de tilhørende retsakter som skal udmønte programmet vil indebære konsekvenser. Mellemstore fyringsanlæg i Danmark reguleres allerede af en række bekendtgørelser og love. I den nuværende danske lovgivning er de fleste mellemstore fyringsanlæg godkendelsespligtige, mens andre er anmeldeligt. Reguleringsformen afhænger af anlæggets størrelse og type, og om det er placeret på en godkendelsespligtig virksomhed. Den danske lovgivning indeholder emissionsgrænseværdier og krav om overvågning af emissioner. Kommissionens forslag indeholder både emissionsgrænseværdier, der er lempeligere og skrapere end tilsvarende danske værdier.

7. Høring

Forslaget er udsendt i almindelig høring den 10. januar 2014 med frist til den 7. februar 2014. Der er indkommet i alt 25 høringssvar hvoraf Det Økologiske Råd, Dansk Miljøteknologi, Danmarks Rederiforening, Dansk Fjernvarme, Landsforeningen til Oplysning om Brænderøgsforurening, Dansk Energi, Olie og Gas Danmark, Dansk Industri, DONG Energy, Landbrug og Fødevarer og Dansk Gasteknisk Center har bemærkninger. Nærværende gennemgang af høringssvar relaterer sig udelukkende til program for renere luft i Europa.

Generelt støtter høringsparterne intentionerne i program for renere luft i Europa om at forbedre luftkvaliteten.

Det Økologiske Råd støtter de fastsatte mål i programmet og fremhæver at strammere miljøkrav samtidig vil åbne op for eksport af dansk miljøteknologi.

Dansk Miljøteknologi støtter de fastsatte luftkvalitetsmål for 2030 og finder, at Danmark bør arbejde for en skærpelse af EU's fastsatte grænseværdier i et nyt luftkvalitetsdirektiv, og at der i den sammenhæng bør arbejdes for fastsættelse af grænseværdier for ultrafine partikler. Ligeledes peges der på behovet for en bedre håndhævelse af eksisterende og forslag til kommende EU-retsakter.

Danmarks Rederiforening ser ingen problemer med de fastsatte mål i programmet, men betoner vigtigheden af at regulering af skibsområdet også fremover sker internationalt gennem IMO med henblik på at tilgodese lige konkurrencevilkår.

Dansk Fjernevarme og Olie og Gas Danmark anerkender bestræbelserne for at reducere emissionsniveauet i Europa og finder, at Danmark bør arbejde for realistiske reduktionsmål.

Dansk Industri støtter ensartet regulering på tværs af medlemslandene og derved lige konkurrencevilkår i tilgangen til luftindsatsen i Europa. Dansk Industri finder det tilfredsstillende, at målopfyldelsen af eksisterende lovgivning udskydes til 2020 (jf. programmets afsnit 3.2) og der fokuseres på implementering af de gældende regler. Dansk Industri finder det ligeledes tilfredsstillende, at EU's luftkvalitetsdirektiv ikke er en del af luftpakken. Endvidere finder Dansk Industri, at medlemslandene bør overveje opfyldelsen af EU's energi- og klimapolitik, hvad angår brændselsvalg samt at det fremover er klart om regulering har til formål at forbedrer luftkvalitets- eller klimaforhold.

DONG Energy og Dansk Energi finder, at der relateret til ren luft pakken bør tages højde for allerede eksisterende regulering og derved sammenhæng mellem mål for 2025, IED og BREF arbejdet.

Dansk Gasteknisk Center finder det principielt forkert at fremme foranstaltninger som mindsker klimaeffekten gennem et program for luftforureningskomponenter og finder, at Danmark bør arbejde for at det udgår.

Landbrug og Fødevarer støtter intentionen med de initiativer som er beskrevet i program for renere luft i Europa og finder, at indsatsen for reduktion af luftforurening passende sker gennem internationale aftaler, der dels sikrer reduktion af grænseoverskridende forurening og dels sikrer lige konkurrencevilkår. Landbrug og Fødevarer finder, at Danmark bør arbejde for ens byrdefordeling EU landene imellem.

Landsforeningen til Oplysning om Brænderøg støtter, at det europæiske program for forskning og innovation frem mod 2020 får fokus på luftforurening og ser gerne, at teknologier til registrering af brænderøg prioriteres. Foreningen finder endvidere, at der bør lægges vægt på luftforurening i byernes boligkvarterer som følge af træfyring både hvad angår faktiske emissioner og den deraf følgende lokale luftkvalitet.

Sagen blev behandlet i specialudvalget for miljø den 21. maj 2014 og gav anledning til flg. bemærkninger:

Landbrug og Fødevarer: Landbrug og Fødevarer anførte, at betegnelsen ”reduktionsmål” kunne skabe uklarhed i forhold til betegnelserne brugt i forhold til det nye NEC-direktiv og MCP direktivet og foreslog en klarere benævnelse i forbindelse med de andre dele af luftpakken. Landbrug og Fødevarer foreslog derudover en opdeling på medlemslande i forhold til de overordnede EU-mål. L og F bad om korrektur af det skriftligt afgivne høringssvar, således at det fremgår, at ”Landbrug og Fødevarer finder at det afgørende vigtigt, at Danmark arbejder for ens byrdefordeling EU-landene imellem.” L og F ønskede en afklaring ift industriemissionsdirektivet (IED), hvor kilderegulering ift store landbrug gennem BREF-noter ventes taget op af kommissionen.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der har været indledende drøftelser af Kommissionens samlede luftpakke i Bruxelles, men Kommissionens meddelelse har ikke været genstand for behandling i den forbindelse. Generelt er der opbakning blandt EU medlemsstaterne til en regulering af den grænseoverskridende luftforurening.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag til Program for ren luft i Europa velkommen. Regeringen tager i den forbindelse forbehold for Kommissionens forslag til overordnede reduktionsmål, idet en stillingtagen hertil afventer en endelig afklaring mellem medlemsstaterne og Kommissionen om de beregningsforudsætninger der er lagt til grund for Kommissionens forslag til landereduktionsprocenterne i forslaget til nyt NEC-direktiv, samt de efterfølgende forhandlinger om medlemsstaternes reduktionsprocenter.

10. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg er ikke tidligere blevet orienteret om sagen.

PUNKT 2b

Kommissionens Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om nedbringelse af nationale emissioner af visse luftforurenende stoffer og om en ændring af direktiv 2003/35/EF

| - Udveksling af synspunkter

| Revideret notat

nyt NEC direktiv (National Emissions Ceilings Directive) KOM(2013) 920

1) Resumé

Formålet med direktivforslaget er at mindske luftforureningens skadevirkninger på sundhed og miljø i EU og at opfylde kravene i den reviderede Gøteborg-protokol fra maj 2012. Direktivet opstiller nationale reduktionsmål for 2020 for kvælstofoxider (NO_x), svovloxider (SO₂), ammoniak (NH₃), små partikler (PM_{2,5}) og flygtige organiske stoffer (NMVOC), samt yderligere reduktionsmål for 2030 for de samme stoffer samt metan (CH₄). Forslaget til 2020-målene er en implementering af de tilsvarende reduktionsmål i den reviderede Gøteborg-protokol fra 2012, mens forslaget til 2030 målene går videre end Gøteborg-forpligtelserne.

Kommissionen har i sin konsekvensberegning estimeret, at de samlede omkostninger forbundet med overholdelse af reduktionsmålene vil beløbe sig til 3.3 mia. EUR på EU plan. Ifølge Kommissionen vil forslaget samtidig medføre en reduktion i de samlede eksterne omkostninger, herunder bl.a. skader på afgrøder, tabt arbejdsfortjeneste og andre sundhedsmæssige omkostninger, forbundet med luftforurening på 40 mia. EUR på EU plan frem mod 2030.

Forslaget vil have en positiv virkning på beskyttelsesniveauet.

| *Regeringen kan generelt støtte formålet med Kommissionens forslag. Regeringen har iværksat et analysearbejde med henblik på at udrede forslagets konsekvenser for Danmark, og vil i den forbindelse inddrage seneste videnskabelige data og basisfremskrivninger. På den baggrund vil regeringen uddybe sin holdning til forslaget.*

2) Baggrund

Kommissionen sendte den 18. december 2013 ovennævnte forslag til Europa Parlamentet og Rådet. Forslaget har hjemmel i TEUF artikel 192, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Forslaget har været indledende drøftet i miljøarbejdsgruppen i Bruxelles. Forslaget er foreløbigt sat på dagsordenen til en politisk drøftelse på Rådsmøde (miljø) den 12. juni 2014.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål, at mindske luftforureningens skadevirkninger på sundhed og miljø i EU og at opfylde kravene i den reviderede Gøteborg-protokol fra maj 2012, som blev forhandlet i UN-ECE under dansk EU-formandskab. Direktivforslaget lægger op til at regulere de stoffer som er med i den reviderede Gøteborg-protokol, samt metan som også foreslås reguleret.

Kommissionen har gennemført en omfattende vurdering af EU's luftpolitikker, som konkluderer, at selvom der er sket markante forbedringer, er der fortsat behov for at reducere luftforureningen i EU for at nå det langsigtede mål fra temastrategien for luftforurening², om at opnå en luftkvalitet der ikke medfører væsentligt skade på- eller indebærer nogen risiko for menneskers sundhed og miljø. Forsuringen er faldet markant siden 1980'erne, men u hensigtsmæssigt tab af luftbårne næringsstoffer er fortsat et stort problem for økosystemerne i Europa. Ligeledes er beskyttelsen af sundhed og økosystemer mod ozon ikke blevet forbedret siden 1980'erne. Endeligt er der kommet ny viden om de sundhedsskadelige virkninger af særligt partikler.

Kommissionen anfører på denne baggrund i sin meddelelse om Ren luft i Europa, at en revision af NEC-direktivet er helt central for at sikre en kraftig reduktion af baggrundsforureningen i EU, og dermed forbedre luftkvaliteten af hensyn til natur- og sundhedspåvirkning.

Følgende stoffer foreslås reguleret:

Ammoniak (NH₃): Ammoniak påfører naturen u hensigtsmæssig belastning ved tilførsel af gødning. Hovedkilden til udledning af ammoniak er landbruget.

Kvælstofoxider (NO_x): Kvælstofoxider bidrager til overgødskning af naturen. Hovedkilden til udledning af kvælstofoxider er trafikken og industrien. Kvælstofdioxid (NO₂, som er en delmængde af kvælstofoxider) har endvidere sundhedsmæssige konsekvenser.

Svovldioxid (SO₂): Udledningen af svovldioxid medfører risiko for forsuring (eller syreregn), som dog er faldet kraftigt og derfor nu kun udgør et mindre problem. Den væsentligste kilde til udledning af svovldioxid i Danmark er industri.

Flygtige organiske stoffer udover metan (NMVOC): Flygtige organiske stoffer udover metan er også en vigtig kilde til dannelse af jordnær ozon og er generelt giftige for mennesker, da de blandt andet dækker over en række organiske opløsningsstoffer. Den væsentligste kilde til flygtige organiske stoffer udover metan er brændeovne, trafik og husholdningers brug af opløsningsmidler.

---

² EU's Temastrategi for luftforurening fra 2005 (KOM(2005)446 endelig)

Fine partikler (PM_{2.5}): De fine partikler har hidtil kun været reguleret via luftkvalitetsdirektivet, der sætter grænser for hvor høj koncentrationen må være i luften. Selve udledningen af fine partikler reguleres nu også, da der i den reviderede Gøteborg-protokol er fastsat reduktionsmål for fine partikler (PM_{2.5}) frem mod 2020. WHO har i 2012 opklassificeret fine partikler til at være kræftfremkaldende. Den væsentligste kilde til udledning af PM_{2.5} i Danmark er brændeovne, men der er også et væsentligt bidrag fra trafikken og industrien (biomasse-afbrænding), ligesom ammoniak bidrager til kemisk dannelse af partikler.

Metan: Uforbrændt metan reguleres via en afgift på stationære stempelmotoranlæg. Herudover reguleres metan via Klima-konventionen, da det er en stærk drivhusgas. Metan er den væsentligste kilde til dannelsen af jordnær ozon, som er sundheds- og miljøskadeligt. Danmark oplever kun sjældent, at niveauet for ozon er kritisk højt. Derimod er det et stort problem i Sydeuropa, hvor der ofte er forhøjet niveau af jordnær ozon, på grund af det varme klima. Den væsentligste kilde til metan er landbrug især køers fordøjelsessystem samt håndtering af husdyrgødning, men der udledes også metan fra lossepladser og visse energianlæg.

Direktivet består af syv centrale elementer:

- 1) Bindende nationale reduktionsmål for 6 luftforurenende stoffer frem mod 2020 og 2030 (metan dog kun 2030), samt milepæl for 2025
- 2) Fleksibilitet i forhold til reduktionsforpligtigelserne ved ændringer i emissionsopgørelsesmetoder eller nye emissionskilder,
- 3) Løbende nationale programmer der beskriver fremdrift i implementering af målene,
- 4) Emissionsopgørelser og -fremskrivninger,
- 5) Overvågning af reduktionen af luftforureningen,
- 6) Indberetning fra medlemsstaterne,
- 7) Sanktioner.

Direktivet er bygget op på stort set samme måde som det eksisterende NEC-direktiv. Et bærende princip er fortsat, at det overlades til medlemsstaterne selv at vælge den optimale måde at opnå reduktionerne, idet der dog også er fokus på at levere effektive fællesskabsvirkemidler, som fremmer ensartede konkurrencevilkår mellem EU-landene og udnyttelse af det fælles marked.

Ad 1) Nationale reduktionsmål for 2020 (fra Gøteborg-protokollen) og 2030 (nyt element)

Forslaget indeholder nationale reduktionsmål for hver enkelt medlemsstat for 2020 og 2030. Basisåret for begge målsæt er 2005.

Reduktionsmålene for 2020 består af en implementering af den reviderede Gøteborg-protokols reduktionsforpligtigelser fra 2005-2020 for stofferne PM_{2.5}, NH₃, NO_x, SO₂ og NMVOC. Den reviderede Gøteborgprotokol blev vedtaget i maj 2012. Danmarks tilslutning til reduktionsmål i den reviderede Gøteborg-protokol var baseret på en emissionsfremskrivning ud fra gældende lovgivning og politiske aftaler for stofferne NO_x, SO₂, NH₃, NMVOC og PM_{2.5}.

Reduktionsmålene for 2030 indebærer en yderligere skærpelse ud over Gøteborgprotokollens målsætninger for NO_x, NH₃, SO₂, NMVOC, PM_{2.5}, samt et selvstændigt mål for metan der ikke er omfattet af Gøteborgprotokollen.

De nationale reduktionsmål for 2030 er baseret på Kommissionens meddelelse om Program for ren luft i Europa, hvorefter der på samlet EU-niveau bør opnås 70 % af den teknisk mulige reduktion i 2030. Byrdefordelingen mellem EUs medlemslande er udregnet vha. en computermodel (GAINS), ud fra de enkelte landes forudsætninger, deres sektorerers reduktionspotentiale og reduktionsomkostningerne. Beregningsmodellen vælger de mest omkostningseffektive tiltag på tværs af landegrænserne uafhængigt af den hidtidige indsats i de enkelte lande.

Tabel 2: Oversigt over hidtidig reduktion og foreslåede reduktionsforpligtigelser for Danmark for de seks forurenende stoffer i kommissionens forslag til revideret NEC-direktiv i forhold til 2005

	Dansk reduktion indtil nu 2012	Foreslået DK mål i nyt NEC-direktiv 2020 (Gøteborg protokol)	Foreslået DK mål i nyt NEC-direktiv 2030	Foreslået EU gennemsnit i nyt NEC-direktiv 2020 (Gøteborg protokol)	Foreslået EU gennemsnit i nyt NEC-direktiv 2030
Kvælstofoxider (NO_x)	38 %	56 %	69 %	42 %	69 %
Svovldioxid (SO₂)	49 %	35 %	58 %	59 %	81 %
Flygtige organiske stoffer udover metan (nmVOC)	29 %	35 %	59 %	28 %	50 %
Ammoniak (NH₃)	13 %	24 %	37 %	6 %	27 %
Fine partikler (PM_{2.5})	15 %	33 %	64 %	22 %	51 %
Metan (CH₄)	3 %	---	24 %	---	33 %

Ad 2) Flexibilitet (nyt element):

Artikel 5 i direktivet giver medlemslandene en vis fleksibilitet til at nå målene via regulering af kilder som ligger udenfor de nationale emissionsopgørelser, og til at opdatere de nationale emissionsopgørelser i lyset af ny videnskabelig viden, forudsat at Kommissionen ikke gør indsigelser.

Medlemsstaterne har således mulighed for efter forslaget artikel 5, at:

- Modregne en del af den emissionsreduktion af NO_x, SO₂ og PM_{2.5} der er opnået inden for international skibsfart, på visse betingelser. Etableres der fx et NO_x-kontrol område (NECA) i Østersøen, vil Danmark kunne modregne en del af den reduktion i udledningen af NO_x, der er sket i Østersøen i forhold til den samlede udledning af NO_x i Danmark fra de øvrige

kilder. Der kan maksimalt modregnes 20 % af emissionsreduktionerne fra international skibsfart.

- Slå sig sammen med andre medlemsstater for at implementere tiltag til at reducere metan (fælles implementering som kendt under Kyoto protokollen). Det vil sige, at Danmark kan godskrives en metanreduktion, hvis Danmark finansierer gennemførelsen heraf i et andet land.
- Benytte sig af en justeringsprocedure, såfremt metodologiske ændringer (fx nye kilder eller brug af væsentligt anderledes emissionsfaktorerne eller metoder til at bestemme emissionerne fra specifikke kildekategorier) i emissionsopgørelserne betyder, at reduktionsforpligtelserne overskrides.

I den reviderede Gøteborg-protokollen findes der en tilsvarende justeringsprocedure, som er i overensstemmelse med forslaget til justeringsprocedure i det nye NEC-direktiv.

Ad 3) Nationale programmer (nyt element):

Direktivet pålægger medlemslandene at vedtage og gennemføre nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening. Programmerne skal indeholde en beskrivelse af den nationale politiske ramme for luftkvalitet og luftforurening, herunder bl.a. de politiske prioriteter og sammenhæng med andre relevante politikområder (fx klima), politikmuligheder der har været overvejet, og de politikker der agtes vedtaget for at overholde reduktionsforpligtelserne. Frem mod 2030 skal programmet opdateres hvert andet år.

Kommissionen foreslår, at den tillægges beføjelser til at:

- Vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af forslagets bilag 3, del 1 om foranstaltninger der kan indgå i de nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening, til den tekniske udvikling.
- Fastlægge retningslinjer for udarbejdelse af og gennemførelse af nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening.
- Præcisere formatet af medlemsstaternes nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening og de nødvendige oplysninger heri ved gennemførelsesretsakter. Disse gennemførelsesretsakter foreslås at kunne vedtages efter undersøgelsesproceduren anført i forslagets artikel 14 og inddragelse af Luftkvalitetsudvalget.

Ad 4) Emissionsopgørelser og –fremskrivninger (udvidet forpligtelse ift. nuværende NEC)

Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne årligt ajourfører og udarbejder nationale emissionsopgørelser for de forurenende stoffer som er omfattet af forslaget og at medlemsstaterne hvert andet år udarbejder og ajourfører sine emissionsfremskrivninger. Forslaget specificerer nærmere hvilke oplysninger medlemsstaterne skal fremlægge i forbindelse med emissionsopgørelser og -fremskrivninger, hvis de ønsker at benytte sig af fleksibilitetsmekanismen.

Medlemslandene skal, udover at rapportere emissioner og fremskrivning for de seks stoffer, som nyt element også rapportere emissionerne for en række andre luftforurenende stoffer:

- Tungmetaller: Cadmium, kviksølv, bly, arsen, krom, kobber, nikkel, selen og zink
- Persistente organiske miljøgifte: Tjærestoffer (PAH), dioxin/furaner, PCB og HCB
- TSP (total partikelkoncentration), PM₁₀ (store partikler) og sodpartikler.

Yderligere skal medlemslandene som nyt element også rapportere 1) nationale kvadratnets-aggregerede data for de luftforurenende stoffer (dvs. den geografiske koncentration af stoffer) og 2) emissionsopgørelsesmetoder.

Alle data rapporteres allerede årligt til LRTAP-konventionens protokoller (Tungmetal-protokollen, POP-protokollen og Gøteborg-protokollen).

Kommissionen foreslår, at den tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af forslagets bilag 1 for så vidt angår indberetningsfrister i forbindelse med indberetning af emissioner af luftforurenende stoffer og tilpasning af bilag IV til den tekniske og videnskabelige udvikling.

Ad 5) Overvågning af virkningerne af luftforurening (nyt element)

Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne pålægges at overvåge de skadelige virkninger af luftforurening for vand- og landøkosystemer i overensstemmelse med forslagets bilag 5, hvor det er praktisk muligt. Kommissionen foreslår, at medlemslandene, i behørigt omfang, skal koordinere overvågningen af virkningerne af luftforureningen med andre overvågningsprogrammer der er opstillet med hjemmel i EU lovgivningen.

Kommissionen foreslår, at den tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af bilag 5, om overvågning af de forurenende stoffers indvirkning på miljøet, til den tekniske udvikling.

Ad 6) indberetning fra medlemsstaterne (Videreført element fra eksisterende NEC-direktiv)

Kommissionens forslag indeholder nærmere retningslinjer for indberetning til Kommissionen af de nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening, emissionsopgørelser og emissionsfremskrivninger, samt for Kommissionens behandling af disse.

Indberetningerne skal være i overensstemmelse med de oplysninger der indberettes til LRTAP konventionens sekretariat.

Ad 7) Sanktioner (Videreført element fra eksisterende NEC-direktiv)

Kommissionens forslag lægger op til, at medlemsstaterne skal vedtage sanktioner for overtrædelse af de nationale bestemmelser.

4. Europa Parlamentets udtalelse

En udtalelse fra Europa-Parlamentet kan tidligst forventes i efteråret 2014.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen fremfører, at direktivforslaget overholder nærhedsprincippet, da medlemslandene ikke vil kunne opfylde de overordnede mål for nedbringelsen af luftforureningen i Europa alene, på grund af luftforureningens grænseoverskridende karakter. En omkostningseffektiv kombination af reduktioner i Europa kan kun koordineres på EU-plan. Forslaget følger princippet om, at direktivet fastsætter reduktionsmål og minimumskrav, mens det overlades til medlemslandene at finde ud hvordan kravene kan opfyldes. Direktivformen er valgt, idet den fastlægger mål og forpligtigelser,

men samtidig giver medlemslandene tilstrækkelig fleksibilitet.

Da formålet med forslaget er at reducere den grænseoverskridende forurening finder Regeringen, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

De nuværende nationale emissionslofter for 2010, fra det eksisterende NEC-direktiv, er implementeret i dansk lovgivning via NEC-bekendtgørelsen (BEK nr. 1325, 21/12/2011).

7. Konsekvenser

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Et nyt NEC-direktiv vil skulle implementeres i dansk lovgivning via en ny bekendtgørelse, samt gennem evt. national lovgivning til effektivering af virkemidler.

Forslagets samlede økonomiske konsekvenser for EU:

Kommissionens konsekvensvurdering vurderer, at reduktionsmålene frem mod 2020 ikke har yderligere økonomiske konsekvenser for EU, da disse er fastsat ud fra medlemslandenes egne basisfremskrivninger af gældende lovgivning og politiske aftaler. Kommissionen har estimeret en samlet meromkostning til overholdelse af de skærpede reduktionsmålene i 2030 på 3.3 mia. EUR for hele EU. Kommissionen vurderer, at den samlede eksterne omkostning, herunder bl.a. skader på afgrøder, tabt arbejdsfortjeneste og andre sundhedsmæssige omkostninger, reduceres med 40 mia. EUR frem mod 2030.

Forslagets samlede økonomiske konsekvenser for Danmark:

Regeringen har iværksat et analysearbejde med henblik på at udrede forslagens konsekvenser for Danmark. I den forbindelse inddrages seneste videnskabelige data og basisfremskrivninger. På den baggrund vil regeringen fastlægge sin nærmere holdning til forslaget i et revideret grund- og nærhedsnotat.

Statsfinansielle konsekvenser.

Regeringen er ved at afklare de forventede statsfinansielle og kommunaløkonomiske konsekvenser.

Erhvervsadministrative konsekvenser.

Regeringen er ved at afklare de forventede erhvervsadministrative konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser.

Regeringen er ved at afklare de forventede samfundsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveau:

Forslaget vil have positiv virkning på beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget er udsendt i almindelig høring den 10. januar 2014 med frist til den 7. februar 2014. Der er modtaget svar fra følgende parter: Dansk Gasteknisk Center, Dansk Industri, Dansk Miljøteknologi, Olie Gas Danmark, DONG Energy, Det Økologiske Råd, Landbrug & Fødevarer, Dansk Fjernvarme, Danske Havne, Danmarks Rederiforening og Sundhedsstyrelsen.

Generelle bemærkninger til direktivforslaget

I forhold til reduktionsforpligtigelserne for NO_x, SO₂, NMVOC, PM_{2.5} og metan, er de fleste interessenter positive overfor princippet om EU fastsatte nationale reduktionsforpligtigelser, men påpeger nødvendigheden af, at byrdefordelingen imellem medlemslandene sker på oplyst grundlag samt at der sikres lige konkurrencevilkår på tværs af EU. 2 interessenter havde dog indvendinger mod medtagelse af metan.

Det Økologiske Råd finder at forslagene til reduktionsforpligtigelser bør være mere ambitiøse.

Dansk Fjernvarme fremhæver, at de forskellige sektorer ved implementeringen bør pålægges reduktionsbyrde svarende til deres emissionsandel.

Dansk Gasteknisk Center og Landbrug & Fødevarer mener, at det er principielt forkert at inkludere metan i dette direktiv, da metan er en klimagas. Derudover finder de at reduktionsmålet for NO_x-emissionerne er for ambitiøst og ikke stemmer overens med den omlægning til forøget forbrænding af biomasse, da det kan give en forøget udledning af NO_x.

Flere interessenter (Det Økologiske Råd, Dansk Miljøteknologi.) fremhæver, at ensartet regulering på tværs af EU, vil øge muligheden for eksport af dansk miljøteknologi og øge Danmarks konkurrenceevne.

Dansk Industri, DONG Energy mener, at den danske NO_x-afgift bør tages op til overvejelse, som følge af de nye reduktionsmål for NO_x i 2020 og 2030.

Olie Gas Danmark ønsker en tæt dialog mellem interessenter og danske myndigheder i forbindelse med udarbejdelsen af de nationale programmer.

Artikel 4 – forslag om reduktionsmål i 2025

Flere interessenter (Olie Gas Danmark, Landbrug & Fødevarer, Dansk Industri, DONG Energy) har påpeget det u hensigtsmæssige i, at der er forslået et mellem mål, der skal overholdes i 2025, som skal findes ved den lineære interpolation mellem 2020 og 2030. Interessenterne påpeger, at implementering af tekniske installationer ikke foregår på en måde, sådan at der nødvendigvis er en lineær reduktion frem mod 2030. Interessenterne påpeger derfor, at målet i 2025 enten bør slettes eller gøres mere fleksibelt.

Artikel 5 – fleksibilitet

Danmarks Rederiforening og Dansk Industri noterer sig den foreslåede fleksibilitet i forhold til international skibsfart gennem etablering af emissionskontrolområder. Danmarks Rederiforening henviser til, at denne fleksibilitet ikke må betyde at der fastsættes strengere nationale krav end de krav, der kan opnås enighed om i IMO. Danske Havne anfører, at det bør dokumenteres at forslaget om fleksibilitet for skibsfarten ikke fører til overflytning af godstransport fra sø til land. Danske Havne mener desuden, at alle EU-farvande af konkurrencemæssige hensyn bør udpeges som emissionskontrolområde.

I forhold til den fleksibilitet der omhandler justeringsmulighed i reduktionsmålene, ønsker Landbrug & Fødevarer en vurdering i hvilket omfang den kan benyttes, til at finde de mest omkostningseffektive løsninger i forhold til skadevirkninger fra primære og sekundære partikler.

Artikel 7-9, 13 og 17

Olie Gas Danmark mener, at forslaget til rapportering gennemgås grundigt for at sikre at bureaukrati på alle niveauer minimeres. Derudover er Olie Gas Danmark principielt imod, at der anvendes delegerede retsakter, som der er lagt op til på nogle af bilagene. Til sidst ønsker Olie Gas Danmark, at implementeringsfristen for direktivet forlænges.

Bilag 1

Dansk skovforening anmoder Miljøministeriet at arbejde for, at afbrænding af hugstaffald i skovene fortsat vil være en mulighed.

Ammoniak

Det Økologiske Råd mener at ambitionsniveauet er for lavt i forhold til reduktion af ammoniak, da de mener at teknologien allerede findes i Danmark til at reducere yderligere og påpeger samtidig nødvendigheden af at mindske ammoniak-udslippet for at begrænse dannelsen af sekundære partikler.

Landbrug & Fødevarer finder, at de foreslåede ammoniak-reduktionsforpligtigelser er uacceptable og at de stiller den danske husdyrproduktion ringe i konkurrencen med det øvrige EU, da Danmarks forpligtigelser i henholdsvis 2020 og 2030 er mere ambitiøse end resten af medlemslandene og EU samlet set.

Landbrug & Fødevarer opfatter reduktionsforpligtigelser som værende i strid med regeringens vækstinitiativer, da de beregnede reduktionsmål forudsætter lav produktionstilvækst og yderligere implementering af miljøteknologi.

Landbrug & Fødevarer påpeger et behov for at forbedre grundlaget for emissionsopgørelser for ammoniak fra landbruget og at der sikres sammenlignelige opgørelser på tværs af lande.

Dansk Industri: påpeger at bilag III, punkt A, underpunkt 3b) nævner, at ”ureabaserede gødninger erstattes i videst muligt omfang af ammoniumnitratbaserede gødninger”. DI finder, at der synes at mangle en reference til anvendelsesbegrænsningerne for ammonium-nitratbaserede gødninger i den europæiske og den nationale antiterrorindsats.

Sagen blev behandlet i specialudvalget for miljø den 21. maj 2014 og gav anledning til flg. bemærkninger:

Danmarks Naturfredningsforening: For så vidt angår de økonomiske konsekvensvurderinger, finder foreningen, at der er tale om en undervurdering af de samfundsøkonomiske konsekvenser. Danmarks Naturfredningsforening henviser til nye OECD-tal, der angiver en noget højere vurdering af de samfundsøkonomiske konsekvenser på europæisk plan. Særligt hvad angår helbred og for tidlige dødsfald er disse OECD-tal nyttige at tage i betragtning, da de samfundsøkonomiske besparelser vil være højere end først antaget.

Landbrug og Fødevarer: I forhold til hvilke stoffer, der foreslås reguleret havde foreningen en kommentar til formuleringen ”Ammoniak påfører naturen uhensigtsmæssig belastning” (s.2). Denne formulering bør ændres, da ammoniak ved tilførsel af gødning kun påfører belastning i nogle naturområder, og ikke belaster naturen som helhed. I forhold til regulering af metan fremgår det, at landbruget er den væsentligste kilde til metan-udledning (s.3). Landbrug og Fødevarer påpegede, at der også er andre væsentlige kilder til udledning af metan.

Landbrug og Fødevarer nævnte også, at en ny rapport sår tvivl om sundhedseffekterne af partikelforureningen.

For så vidt angår emissionsfremskrivningerne i Gøteborg-protokollen mener Landbrug og Fødevarer, at det bør fremgå af notatet, at der ligger bestemte forudsætninger bag disse fremskrivninger. Det kan desuden tydeliggøres hvilke typer sundhedsgevinster målsætningerne fremmer.

Landbrug og Fødevarer påpegede i forhold til de økonomiske konsekvenser, at der er nogle særkrav i Danmark, som har betydning for den danske konkurrenceevne. Dette bør fremgå, når forslagets samlede økonomiske konsekvenser for Danmark noteres.

Landbrug og Fødevarer ønsker præcisering af det skriftligt afgivne høringssvar for så vidt angår Ammoniak, således at det fremgår at Landbrug og Fødevarer finder de foreslåede ammoniak-reduktionsforpligtigelser ”stærkt kritisable”.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionens forslag har været genstand for en indledende gennemgang i Rådets miljøarbejdsgruppe. Drøftelserne har mere haft karakter af tekniske afklaringer end egentlige forhandlinger, og har båret præg af at medlemsstaterne endnu ikke har fastlagt deres holdninger til forslaget. Selve forslaget til landereduktionsprocenter har ikke været drøftet endnu. Der ser ud til at

være generel opbakning til, at Kommissionen har fremsat forslaget med henblik på regulering af den grænseoverskridende forurening. En række lande har nævnt, at de ikke er overbeviste om nødvendigheden af at regulere metan i forbindelse med det nye NEC-direktiv.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen kan generelt støtte formålet med Kommissionens forslag, med forbehold for følgende forudsætninger og ændringer:

Nationale reduktionsmål for 6 luftforurenende stoffer frem mod 2020 og 2030 (metan dog kun 2030)

Regeringen har iværksat et analysearbejde med henblik på at udrede forslagets konsekvenser for Danmark, og vil i den forbindelse inddrage seneste videnskabelige data og basisfremskrivninger. På den baggrund vil regeringen uddybe sin holdning til forslagets forslag til reduktionsprocenter for Danmark.

Regeringen kan støtte, at der fastlægges nationale emissionsreduktionsmål for 2020 og 2030, idet en nærmere stillingtagen til eventuelle reduktionsmål for metan i 2030 udestår.

Regeringen kan ikke støtte forslaget om en bindende milepæl i 2025 og konkrete bestemmelser herfor, idet en sådan lineær interpolation ikke vil afspejle et faktisk reduktionsforløb. Regeringen ønsker de bindende krav til en sådan midtvejsstatus i 2025 udeladt.

Fleksibilitet i forhold til reduktionsforpligtigelserne ved videnskabeligt baserede ændringer i emissionsopgørelsesmetoder eller nye emissionskilder

Regeringen kan generelt støtte Kommissionens forslag. Regeringen ønsker, at justeringsmekanismen fra Gøteborg-protokollen indarbejdes i det nye NEC direktiv. Herudover ønsker regeringen, at fleksibilitetsmekanismen skal kunne bringes i brug før de nationale emissionsreduktionstilsagn opgøres i 2020 eller 2030 i takt med at ny viden opstår.

Løbende nationale programmer der beskriver fremdrift i implementering af målene

Regeringen kan generelt støtte Kommissionens forslag om udarbejdelse af nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening og ser formålet med disse som en hjælp til implementering, fremfor som et middel til retlig håndhævelse af direktivet.

I den forbindelse kan Regeringen dog ikke støtte, at:

- Kommissionen får tildelt beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af bilag III, del 1, til den tekniske udvikling. Regeringen ønsker, at dette skal ske gennem en gennemførelsesretsakt efter undersøgelsesproceduren i forslagets artikel 14;
- Kommissionen alene kan fastlægge retningslinjer for udarbejdelse og gennemførelse af nationale programmer for bekæmpelse af luftforurening. Dette skal ske på grundlag af drøftelser i luftkvalitetskomitéen;
- Kommissionen kan præcisere formatet for medlemsstaternes nationale programmer for

bekæmpelse af luftforurening og de nødvendige oplysninger heri ved delegerede retsakter. Regeringen ønsker, at dette skal ske gennem gennemførelsesretsakter efter udvalgsproceduren anført i forslagets artikel 14.

Emissionsopgørelser og –fremskrivninger

Regeringen kan generelt støtte Kommissionens forslag vedr. emissionsopgørelser og – fremskrivninger.

Regeringen støtter ikke, at Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af bilag 1 for så vidt angår indberetningsfrister. Regeringen ønsker, at dette skal ske gennem gennemførelsesretsakter efter undersøgelsesproceduren i forslagets artikel 14.

Regeringen støtter ikke, at Kommissionen tillægges beføjelser til at tilpasning af bilag IV til den tekniske og videnskabelige udvikling gennem delegerede retsakter. Regeringen ønsker, at dette skal ske gennem gennemførelsesretsakter efter undersøgelsesproceduren i forslagets artikel 14.

Overvågning af virkningerne af luftforureningen

Regeringen kan generelt støtte, at virkningerne af luftforureningen overvåges, som en del af direktivet. Regeringen er fortsat ved at analysere forslagets konsekvenser bl.a. i en dialog med Kommissionen.

Regeringen overordnede holdning er, at overvågningen af virkningerne af luftforureningen skal bygge på eksisterende overvågningsprogrammer.

Regeringen støtter ikke, at Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på tilpasning af bilag V til den tekniske udvikling. Regeringen ønsker, at en sådan tilpasning skal ske gennem en beslutning i Rådet, men kan acceptere, at det sker gennem en gennemførelsesretsakt.

Indberetning fra medlemsstaterne

Regeringen kan støtte Kommissionens forslag vedr. indberetning fra medlemsstaterne. Der er tale om en videreførelse af bestemmelserne fra det gældende NEC-direktiv.

Sanktioner.

Regeringen kan støtte Kommissionens forslag vedr. nationale sanktioner. Der er tale om en videreførelse af bestemmelserne fra det gældende NEC-direktiv.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg er ikke tidligere blevet orienteret om sagen.

PUNKT 2c

Kommissionens forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra mellemstore fyringsanlæg (MCP direktivet). KOM(2013) 919 final.

- Udveksling af synspunkter
- Revideret notat

1. Resumé

Formålet med forslaget er at regulere udledninger fra mellemstore fyringsanlæg. De mellemstore fyringsanlæg udgør en væsentlig kilde til grænseoverskridende forurening og er ikke i dag reguleret generelt på EU-plan. Mellemstore fyringsanlæg er anlæg på mellem 1 MW og 50 MW på land og offshore. Forslaget fastsætter emissionsgrænseværdier for nye anlæg 2½ år efter ikrafttrædelse af direktivet og for eksisterende anlæg i henholdsvis 2025 og 2030, samt krav til overvågning af emissionen af svovldioxid, kvælstofdioxid og partikler.

Anlæg der ligger i zoner, hvor EU-grænseværdierne for luftkvalitet overskrides, skal som hovedregel overholde skærpede emissionsgrænseværdier for kvælstofdioxid og partikler. Der foreslås en række afbødende foranstaltninger for at undgå for store påvirkninger af små og mellemstore virksomheder, herunder anmeldeligt, faseopdelt gennemførelse og forenklede overvågnings- og rapporterings-forpligtelser. Forslaget har været indledende drøftet i miljøarbejdsgruppen i Bruxelles. Da mellemstore fyringsanlæg allerede er reguleret i Danmark vil kommissionens forslag både have positive, neutrale og negative virkninger på beskyttelses-niveauet i forhold til den gældende danske regulering, alt efter hvilken del af reguleringen der er tale om. Direktivforslaget har lovgivningsmæssige konsekvenser som indebærer, at en række danske bekendtgørelser skal ændres. Kommissionen har estimeret, at de samlede omkostninger for operatørerne til efterlevelse af forslaget beløber sig til omkring 400 millioner euro årligt på EU plan. Kommissionen anfører, at de eksterne omkostninger (såsom bl.a. skader på natur, tabt arbejdsfortjeneste og andre sundhedsmæssige omkostninger) som følge af luftforurening er væsentlig højere.

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkomment. Det er positivt, at der foreslås ensartet regulering af mellemstore fyringsanlæg på EU-niveau. Det vil reducere de miljø- og sundhedsmæssige belastninger fra mellemstore fyringsanlæg i EU generelt og det vil fremme en relativt større emissions-reduktion i Danmarks nabolande, som vil forbedre luftkvaliteten i Danmark. Samtidig vil en fælles EU regulering sikre ensartede konkurrencevilkår for de berørte sektorer, hvilket relativt set vil være en fordel for danske virksomheder på EU-markedet, idet danske virksomheder gennemsnitligt vurderes at være tættere på overholdelse af grænseværdierne end deres konkurrenter i EU. På den baggrund støtter Danmark Kommissionens forslag, og vil søge størst mulig tilnærmelse med den gældende danske regulering af området, herunder opdatering af grænseværdier med passende mellemrum som refleksion af nyeste BAT og udeladelse af zoner i direktivet.

Regeringen har iværksat et analysearbejde med henblik på at udrede forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for Danmark. Regeringens foreløbige holdning til forslaget vil blive revurderet i lyset af resultatet af konsekvensanalysen.

2. Baggrund

Kommissionen sendte den 18. december 2013 ovennævnte forslag til Rådet. Forslaget har hjemmel

i TEUF artikel 192, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Forslaget har været indledende drøftet i miljøarbejdsgruppen i Bruxelles. Forslaget er foreløbigt sat på dagsordenen til en politisk drøftelse på Rådsmøde (miljø) den 12. juni 2014.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at regulere udledninger fra mellemstore fyringsanlæg, som udgør en væsentlig kilde til grænseoverskridende forurening, som ikke i dag er reguleret generelt på EU-plan.

Kommissionen har gennemført en omfattende vurdering af EU's luftpolitikker, som konkluderer, at selvom der er sket markante forbedringer, er der fortsat behov for at reducere luftforureningen i EU for at nå det langsigtede mål fra temastrategien for luftforurening³, om at opnå en luftkvalitet der ikke medfører væsentligt skade på- eller indebærer nogen risiko for menneskers sundhed og miljø. Forsuringen er faldet markant siden 1980'erne, men overgødskning er fortsat et stort problem for økosystemerne i Europa. Ny viden om de sundhedsskadelige virkninger af særligt partikler understreger netop dette behov.

Kommissionen anfører på denne baggrund i sin meddelelse om Ren luft i Europa, at en regulering af de mellemstore fyringsanlæg er et nødvendigt virkemiddel til at sikre en kraftig reduktion af baggrundsforureningen i EU, og dermed forbedre luftkvaliteten af hensyn til natur- og sundhedspåvirkning.

Forslaget omfatter mellemstore fyringsanlæg, dvs. anlæg på mindst 1 MW og mindre end 50 MW på land og offshore. De ca. 143.000 mellemstore fyringsanlæg, som findes i EU, udgør en væsentlig kilde til emissioner af svovldioxid, kvælstofdioxid og partikler. I dag er emissioner af luftforurenende stoffer fra disse anlæg ikke specifikt reguleret på EU-plan.

Forslaget vil fastsætte emissionsgrænseværdier for kvælstofoxider, svovldioxid og partikler.

Kvælstofoxider (NO_x): Kvælstofoxider bidrager til overgødskning af naturen. Hovedkilden til udledning af kvælstofoxider er trafikken og industrien. Kvælstofdioxid (NO₂, som er en delmængde af kvælstofoxider) har endvidere sundhedsmæssige konsekvenser.

Svovldioxid (SO₂): Udledningen af svovldioxid medfører risiko for forsuring (eller syrerregn), som dog er faldet kraftigt og derfor nu kun udgør et mindre problem. Den væsentligste kilde til udledning af svovldioxid i Danmark er industri.

Fine partikler (PM_{2.5}): De fine partikler har hidtil kun været reguleret via luftkvalitetsdirektivet, der sætter grænser for hvor høj koncentrationen må være i luften. Selve udledningen af fine partikler reguleres nu også, da der i den reviderede Gøteborg-protokol er fastsat reduktionsmål for fine partikler (PM_{2.5}) frem mod 2020. WHO har i 2012 opklassificeret fine partikler til at være kræftfremkaldende. Den væsentligste kilde til udledning af PM_{2.5} i Danmark er brændeovne, men der er også et væsentligt bidrag fra trafikken og industrien (biomasse-afbrænding), ligesom ammoniak bidrager til kemisk dannelse af partikler.

Fristen for at overholde emissionsgrænseværdierne for bestående anlæg større end 5 MW er den 1. januar 2025 og for anlæg mindre end eller lig 5 MW den 1. januar 2030. For nye anlæg gælder emissionsgrænseværdierne 2½ år efter direktivets vedtagelse.

Endvidere skal der stilles skærpede krav til emissionsgrænseværdier for kvælstofdioxid og partikler for anlæg beliggende i zoner, hvor EU-grænseværdierne for luftkvalitet overskrides, med mindre det kan anskueliggøres, at dette vil udgøre en uforholdsmæssig stor omkostning eller at luftkvalitetsgrænseværdierne med andre virkemidler er inkluderet i en luftkvalitetsplan. Danmark er inddelt i tre luftkvalitetszoner; én omkring Aarhus, én omkring København og én for resten af landet. For så vidt angår zonen omkring København overskrides luftkvalitetskravet for kvælstofdioxid.

Forslaget stiller krav om monitoring af svovldioxid, kvælstofdioxid og partikler ved periodiske målinger, hhv. hvert 3. år og hvert år afhængigt af anlæggets størrelse.

Mellemstore fyringsanlæg skal anmeldes og ikke godkendes. Dvs. at anlægget skal førstegangsregistreres, med information om at direktivet overholdes. Der skal ikke forelægge en godkendelse fra myndighederne.

Der er krav om, at der skal føres tilsyn med anlæggene, og at driften skal afrapporteres. Der er ikke krav til hyppigheden af hverken tilsynet eller afrapporteringen til myndigheden.

4. Europa Parlamentets udtalelser

En udtalelse fra Europa Parlamentet kan tidligst forventes i efteråret 2014.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen anfører ydermere, at emissioner til luft, også fra mellemstore fyringsanlæg, forårsager grænseoverskridende forurening.

Emissioner fra mellemstore fyringsanlæg reguleres for tiden ikke generelt på EU-plan. Uensartede nationale regler kan hæmme økonomiske aktiviteter på tværs af landegrænser. En indsats på EU-niveau er påkrævet og skaber merværdi i forhold til individuelle nationale foranstaltninger. Regeringen er enig i, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Mellemstore fyringsanlæg i Danmark reguleres af følgende lovgivning:

- Gasmotorbekendtgørelsen, som fastsætter emissionsgrænseværdier og egenkontrolkrav til motorer og turbiner.
- Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og standardvilkår om listepunkt G201, som omfatter virksomheder, hvor den samlede indfyrede effekt af alle fyringsanlæg er på 5-50 MW.
- Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og standardvilkår om listepunkt G202, som omfatter virksomheder, hvor den samlede indfyrede effekt af alle fyringsanlæg er på 1-5 MW, og hvor der anvendes biomasse, biogas eller forgasningsgas som brændsel.
- Bekendtgørelse om trævareforarbejdende virksomheder, som fastsætter emissionsgrænseværdier og egenkontrolkrav til kedler der som brændsel anvender træaffald fra virksomhedens egen produktion.
- Miljøbeskyttelseslovens § 42, som omfatter kedelanlæg på 1-5 MW, som ikke er omfattet af godkendelsespligt og standardvilkår for listepunkt G 202.
- Emissionen af svovldioxid ved anvendelse af fuelolie, gasolie, kul og petcoke er reguleret af bekendtgørelse om svovlindholdet i faste og flydende brændstoffer.
- Brugerbetalingsbekendtgørelsen, som fastsætter regler om betaling for miljøgodkendelse og

tilsyn med virksomheder og husdyrbrug.

- Bekendtgørelse om miljøtilsyn, som fastsætter regler om tilsyn efter bl.a. miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven.
- Fyringsanlæg på platforme på havet, med en samlet indfyret effekt på 50 MW og derover reguleres af offshore-bekendtgørelsen.
- Varmeforsyningsloven projektbekendtgørelse som fastsætter regler for hvilke anlægstyper der må etableres i forskellige forsyningsområder.
- Lov om afgift på kvælstofoxider, NO_x afgiftsloven
- Lov om afgift af svovl, Svovl afgiftsloven
- CO₂ kvoteloven

I den nuværende danske lovgivning er de fleste mellemstore fyringsanlæg godkendelsespligtige, mens andre er anmeldeligt. Reguleringsformen afhænger af anlæggets størrelse, type, og om det er placeret på en godkendelsespligtig virksomhed. Den danske lovgivning indeholder emissionsgrænseværdier og krav om overvågning af emissioner.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Direktivforslaget indebærer, at gasmotorbekendtgørelsen, bekendtgørelsen om trævareforarbejdende virksomheder, bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, afsnit om listepunkt G201 og G202 i bekendtgørelse om standardvilkår og brugerbetalingsbekendtgørelsen skal ændres samt muligvis offshore- og tilsynsbekendtgørelsen. Forslaget får hverken konsekvenser for § 42 i miljøbeskyttelsesloven, bekendtgørelsen om svovlindhold i brændstoffer eller for CO₂-kvoteloven.

Desuden er udledningen af kvælstofoxider og svovl reguleret via kvælstofoxidafgiftsloven og svovlafgiftsloven. Der er en naturlig sammenhæng mellem Miljøministeriets monitoringskrav og Skatteministeriets afgiftsregler, da de vedrører den samme udledning af kvælstofoxider og svovldioxid. Forslaget kan derfor få lovgivningsmæssige konsekvenser i forhold til kvælstofoxidafgiftsloven og evt. svovlafgiftsloven.

Forslagets økonomiske konsekvenser:

Kommissionen har i sin konsekvensvurdering estimeret, at de samlede omkostninger for operatørerne i EU til overholdelse af kravene i direktivet vil beløbe sig til omkring 400 millioner euro årligt, når sekundære teknikker (dvs. rensningsteknikker) for reduktion af NO_x-emission kun anvendes på en del af de nye anlæg. Kommissionen anfører, at omkostningen skal holdes op imod, at de eksterne omkostninger der følger af luftforurening er væsentligt højere. De eksterne omkostninger opgøres som mindre arbejdskrafttilgængelighed (mere sygdom), udgifter som følge af skader på infrastruktur og afgrøder samt sundhedsmkostninger. De eksterne omkostninger som følge af luftforurening der nævnes under dette direktivforslag er en delmængde af de eksterne omkostninger som nævnes under NEC-direktivforslaget, idet det er de samme stoffer som foreslås reguleret under MCP-direktivet og NEC-direktivet

Forslaget indebærer ikke systematiske skærper i forhold til eksisterende danske krav og indeholder desuden en lang implementeringsfrist for virksomhederne (2025/2030). Regeringen vurderer således, at forslaget ikke får større økonomiske konsekvenser for danske virksomheder. Regeringen er i gang med en nærmere analyse, som vil belyse de erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser. Analysen forventes at være færdig i juni 2014. En uddybet dansk holdning fastlægges på denne baggrund.

Langt størstedelen af de berørte anlæg er allerede under danske emissionskrav. Det forventes derfor, at omkostningerne ved at implementere direktivet i Danmark vil være begrænsede.

Statsfinansielle konsekvenser.

Forslaget indebærer en væsentlig regelforenkling, dels fordi alle anlæg bliver anmeldelsespligtige og dels fordi den nuværende danske regulering, som er fordelt på flere bekendtgørelser og § 42 i miljøbeskyttelsesloven, kan samles i én bekendtgørelse.

Mellemstore fyringsanlæg, som i dag er godkendelsespligtig virksomhed, er omfattet af de gældende regler om brugerbetaling for tilsyn og godkendelse, og skal bidrage til dækning af miljømyndighedens omkostninger til tilsyn og godkendelse. Mellemstore fyringsanlæg, som i dag ikke er på en godkendelsespligtig virksomhed, er ikke omfattet af reglerne om brugerbetaling.

Hvis de nuværende regler om brugerbetaling fastholdes, vil tilsyns- og godkendelsesmyndigheden miste indtægter fra brugerbetaling for godkendelsesopgaven og for tilsynet med de anlæg, der går fra at være godkendelsespligtige i dag, til fremover at blive anmeldeligt. Der vil samtidig være et bortfald af opgaver. Forslaget kan desuden have provenumæssige konsekvenser i forhold til NOx-afgiften og svovlafgiften.

Med visse mindre forskydninger er det forventningen at regelforenklingen samlet vil bidrage til en reduktion i de statslige og kommunale omkostninger.

Erhvervsadministrative konsekvenser.

Regeringen er ved at afklare de forventede erhvervsadministrative konsekvenser, herunder erhvervets udgifter til overvågning og eventuel investering i nye teknikker eller supplerende rensningsforanstaltninger, erhvervslivets administrative besparelser på de anlæg hvor reguleringen går fra at være godkendelsespligtige i dag, til fremover at blive anmeldeligt, samt afgiftsmæssige konsekvenser i form af ændret betaling af NOX-afgift og svovlafgift.

Forslagets anmeldeordning betyder, at virksomheder, der i dag skal miljøgodkendes, fremover kun skal anmeldes. Virksomhedernes udgifter i form af brugerbetaling af godkendelse bortfalder således. Der vil fortsat skulle føres tilsyn med disse virksomheder, hvilket også fremadrettet skal brugerbetales af virksomhederne.

De virksomheder som i dag er ikke-godkendelsespligtige betaler ikke for tilsyn, men må forventes fremadrettet at skulle brugerbetale for dette.

Det specifikke tilsyn besluttet nationalt, og en nærmere analyse af konsekvenserne er i gang, men vil først kunne afsluttes, når der er klarhed over antal anlæg som berøres.

Med visse mindre forskydninger er det forventningen at regelforenklingen samlet vil bidrage til en reduktion i de erhvervsadministrative omkostninger.

Samfundsøkonomiske konsekvenser.

Regeringen er ved at afklare de specifikke samfundsøkonomiske konsekvenser. Det er regeringens umiddelbare forventning, at implementering af direktivet vil give samfundsøkonomisk overskud.

Beskyttelsesniveau:

Da mellemstore fyringsanlæg allerede er reguleret i Danmark vil Kommissionens forslag både have positive, neutrale og negative virkninger på beskyttelsesniveauet i forhold til den gældende danske regulering, alt efter hvilken del af reguleringen der er tale om. Effekten af forslagens regulering af hhv. kvælstofdioxid, svovldioxid- og partikler regnes for positiv når grænseværdien for hvad der må udledes reduceres, neutral når der ikke er en ændring i grænseværdierne og negativ når der forslås en lempelse ift. eksisterende danske grænseværdier.

Forslagets regulering af kvælstofoxidemissioner har såvel en positiv, negativ og neutral påvirkning

af beskyttelsesniveauet afhængig af motortype, motorstørrelse og brændselstype.

Forslagets regulering af partikler har en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet, idet der foreslås en skærpelse af de eksisterende danske grænseværdier.

Forslagets regulering af svovldioxidemissioner har en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet, idet emissionen af svovldioxid fra mellemstore fyringsanlæg ikke er reguleret i dansk lovgivning

Forslagets hovedregel om skærpelse af emissionsgrænseværdier for kvælstofdioxid og partikler for anlæg i zoner, hvor luftkvalitetskriterier ikke overholdes, har en positiv påvirkning på beskyttelsesniveauet, i det der foreslås skærpede emissionsgrænseværdier.

Forslagets krav til overvågning af emissionerne har en positiv, negativ og neutral påvirkning af beskyttelsesniveauet afhængig af anlægstype, anlægsstørrelse og brændselstype. En mere hyppig udført overvågning vurderes positiv, mens en overvågning der udføres mindre hyppigt end nuværende dansk overvågning vurderes som værende negativ.

Forslaget har en negativ påvirkning af beskyttelsesniveauet i forhold til regulering af tungmetaller fra kedelanlæg, der anvender kul, brunkul, petcoke, fuelolie og orimulsion som brændsel, i det forslaget ikke omfatter krav til den type emissioner som i øvrigt er reguleret i dansk lovgivning i dag.

Forslagets mulighed for at anvende fuelolie og orimulsion på kedelanlæg på 1-2 MW og kul, brunkul og petcoke på kedelanlæg på 1-5 MW har en negativ påvirkning af beskyttelsesniveauet, idet denne anvendelse ikke er tilladt efter gældende danske regler.

Forslagets krav til anlæg placeret offshore har en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet, idet emissioner af kvælstofoxid, svovldioxid og partikler fra offshore-anlæg kun er indirekte reguleret af NO_x-afgiftsloven.

8. Høring

Forslag til direktiv om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra mellemstore fyringsanlæg har været i offentlig høring i perioden den 10. januar til den 7. februar 2014. Der er kommet bemærkninger fra Brancheforeningen for biogas, BWE, Dall Energy, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Dansk Miljøteknologi, DGC, Dong Energy, Landbrug og Fødevarer og Olie Gas Danmark.

Generelt

Dansk Miljøteknologi støtter direktivforslaget, og påpeger behovet for at håndhæve lovgivning, der har til formål at reducere luftforureningen i Europa.

Dansk Energi finder det hensigtsmæssigt at den eksisterende regulering af store fyringsanlæg suppleres med regulering af mellemstore fyringsanlæg, så disse anlæg også medvirker til at reducere udledningen af kvælstofoxider, svovldioxid og partikler.

Dansk Fjernvarme vurderer, at det vil være mere hensigtsmæssigt at øge indsatsen overfor mindre fyringsenheder, herunder brændeovne, i byerne, eftersom de mellemstore anlæg vurderes at være beliggende i landdistrikterne og dermed ikke har det samme bidrag til partikelemission i boligområder.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at det bør fremgå af direktivet, at gas er den bedste brændselstype til bekæmpelse af luftforurening.

Dong Energy påpeger, at afgifter på miljøbelastende stoffer sikrer et ens incitament på tværs af industrielle sektorer og at der med reguleringen af mellemstore fyringsanlæg bliver en dobbeltregulering af kraftværkssektoren, som er mere restriktiv end i andre sektorer.

Regulering

Landbrug og Fødevarer og *Dansk Industri* finder det positivt, at direktivforslaget lægger op til en anmeldeordning, og ikke en godkendelsesordning for mellemstore fyringsanlæg, og forventer at det til sin tid også bliver afspejlet i den danske gennemførelse af direktivet. Begge finder det positivt at mindre virksomheder (SMV) ikke belastes unødigt.

Olie Gas Danmark, *Dansk Energi* og *Dong Energy* opfordrer til at eksisterende og ny lovgivning på området supplerer og understøtter hinanden så, der ikke bliver tale om dobbeltregulering. Specielt ønskes sammenhængen med reguleringen af de større anlæg belyst så det sikres, at lovgivningen supplerer og understøtter hinanden og OGD ønsker at dansk lovgivning, der definerer hvilke offshore anlæg der omfattes som større anlæg, genfortolkes.

Energipolitik

Dansk Fjernvarme, *Dansk Industri*, *Landbrug og Fødevarer* påpeger, at direktivforslaget kan betyde, at anlæggenes omkostninger til rensning og målinger øges i en sådan grad, at det eventuelt får en negativ indflydelse på udbygningen af anvendelse af biomasse eller at eksisterende mindre anlæg lukkes. Dermed er der risiko for at biomassefyrede anlæg erstattes af anlæg der anvender fossile brændsler, hvilket ikke er i overensstemmelse med de danske ambitioner om at udfase fossile brændsler. *DI* påpeger, at de økonomiske dynamikker dermed forrykkes hvorved muligheden for at opnå målene i EU's energipolitik på biomasse området reduceres.

Dansk Energi påpeger, at når effektive kollektive kraft- og varmeanlæg pålægges yderligere omkostninger, så blive individuelle anlæg som naturgas- og oliefyr mere attraktive varmekilder i husholdningen.

Grænseværdier

Dansk Energi, *DI*, *Landbrug og Fødevarer*, *Dansk Fjernvarme*, *Olie Gas Danmark* mener, at krav til anvendelse af teknologi skal danne grundlaget for valget af emissions grænseværdier.

Dansk Energi påpeger, at der primært bør anvendes primære emissions- begrænsende udstyr, som supplement til danske afgiftsregulering økonomiske incitament til at nedbringe udledningen af forurenende stoffer. *Dansk Energi* vurderer, at en overholdelse af forslagets grænseværdier vil forudsætte rensning, og foreslår derfor at grænseværdierne justeres, så de kan overholdes med primære emissionsbegrænsende udstyr.

Landbrug og Fødevarer vurderer, at direktivforslaget betyder at mindre anlæg får store ekstraomkostninger, og at grænseværdierne for anlæg mindre en 5 MW skal fastsættes realistisk, så de kan overholdes med enkel og billig teknologi. *DI* vurderer tilsvarende at grænseværdierne giver anledning til tekniske krav som vil udfordre en del biomassefyrede anlæg.

Olie Gas Danmark bemærker, at det skal sikres, at der etableres acceptable omkostninger i forhold til opnåede emissionsreduktioner

Dansk Fjernvarme vurderer, at grænseværdierne for svovldioxid for halmfyrede anlæg vil resultere i øgede omkostninger, da der typisk bliver behov for at fjerne svovldioxid i røggassen. *Dansk Fjernvarme* foreslår, at grænseværdien for svovldioxid for biomassefyrede anlæg lempes til den samme grænseværdi som gælder for andet fast brændsel.

Olie Gas Danmark foreslår, at anlæg, som anvender svovlfattigt diesel undtages grænseværdier for svovldioxid og partikler og egenkontrol hermed. *Olie Gas Danmark* påpeger, at en sådan regulering vil være på linje med EU regulering af de større anlæg.

Dall Energy og Danmarks Naturfredningsforening gør opmærksom på, at *Dall Energy* har en biomassefyret ovn, som har lavere udledninger af svovldioxid end direktivforslagets grænseværdier, og foreslår på den baggrund skærpede emissionsgrænseværdier for svovldioxid. *Dall Energy* foreslår desuden en lempet grænseværdi for partikler fra biomassefyrede anlæg.

Landbrug og Fødevarer vurderer, at især halmfyrede anlæg vil få problemer med at overholde grænseværdien for partikler, og at det vil være forbundet med væsentlige omkostninger at reducere partikeludledningen. *Landbrug og Fødevarer* foreslår derfor differentierede grænseværdier for halmfyrede anlæg hhv. større end eller mindre end 5 MW.

Dansk Fjernvarme påpeger, at anlæg med røggaskondensering ikke vil kunne overholde grænseværdien for partikler.

Dansk Fjernvarme påpeger, at grænseværdierne for nye anlæg betyder, at anlæggene skal etablere udstyr, f.eks. rensning (SNCR), for at overholde grænseværdierne for kvælstofoxider. Især mindre anlæg vil få væsentlige omkostninger, da rensningen stort set er uafhængig af anlæggets størrelse. *Dansk Fjernvarme* påpeger, at mindre halmfyrede anlæg vil få væsentlige omkostninger til etablering af rensning for kvælstofoxider.

BWE påpeger, at selvom det med ny primær teknologi er muligt at opnå den forslåede grænseværdi for kvælstofoxider for halmfyrede kedler, så er det på grænsen af, hvad der er opnået med den nuværende teknologi. *Dall* påpeger sammen med *Dansk Naturfredningsforening* at de har en biomassefyret ovn, som har lavere udledninger af kvælstofoxider end direktivforslagets grænseværdier, og foreslår på den baggrund skærpede emissionsgrænseværdier for kvælstofoxider.

DGC vurderer, at grænseværdierne for kvælstofoxider for anlæg, der anvender biomasse, kul og svær fuelolie er for lempelige.

DGC vurderer, at grænseværdien for kvælstofoxider på bestående motoranlæg mindre end 5 MW er en skærpelse og en udfordring, og at grænseværdierne for nye motorer og turbiner vil være en væsentlig skærpelse.

Dong Energy undrer sig over, at der stilles strengere krav til anlæg, der anvender forgasningsgas fra forgasning af biomasseaffald end til biomassefyrede anlæg.

DGC undrer sig over, at biomassefyrede anlæg har lempeligere grænseværdier sammenlignet med gældende dansk lovgivning, når det er erkendt viden, at emissionerne stiger, hvilket ”især skyldes anvendelse af biomasse som brændsel”.

DGC bemærker, at der med direktivforslaget bliver åbnet for igen at anvende kul og svær fuelolie på mindre anlæg.

DGC foreslår, at der bør gives dispensationsmulighed for anlæg med begrænset levetid og anlæg med en driftstid mindre end 1.500 timer årligt.

DGC foreslår, at emissioner i opstarts- og nedlukningsperioder defineres, og at de indgår i vurdering af om grænseværdierne er overholdt. *Danmarks Naturfredningsforening* foreslår, at opstarts- og nedlukningsperioder registreres.

Grænseværdier i ”zoner”

Brancheforeningen for biogas vurderer, at det for biogasmotorer ikke er teknisk muligt at overholde de skærpede grænseværdier som gælder i ”zoner”, og foreslår at der opstilles bredere kriterier, så det ikke bliver umuligt at anvende biogassefyrede anlæg i husdyrsintensive områder.

Brancheforeningen for biogas bemærker, at direktivforslaget giver medlemsstaterne mulighed for at skærpe forslagens grænseværdier i ”zoner” yderligere. *Brancheforeningen for biogas* vurderer, at det ikke vil være muligt at udvikle motorer, som kan overholde eventuelle enkeltstaters skærpede krav til grænseværdier i ”zoner”, da der kun findes et begrænset antal motorproducenter på verdensplan.

DGC vurderer, at grænseværdien for kvælstofoxider i ”zoner” vil være en udfordring for kedler, motorer og turbiner. *DGC* finder, at emissionsgrænseværdierne kun kan opnås ved etablering af rensningsudstyr, såsom SCR, som kræver etablering af ammoniak lagre i boligområder, med øget risiko for større uheld til følge.

Måling og tilsyn

Landbrug og Fødevarer påpeger, at det er vigtigt at der holdes fast i at begrænse de administrative byrder ved tilsyn med virksomhederne.

Brancheforeningen for biogas, Dansk Fjernvarme og DGC anfører, at forslagens omfattende krav til målinger vil være omkostningstungt, især for de mindre anlæg.

Landbrug og Fødevarer vurderer, at kravene til målinger ikke står i rimelig mål med intensjonen bag, hvis målinger skal foretages af uvildig (akkrediteret) prøvetager, fremfor ved fast installeret måleudstyr, grundet udgiften.

Landbrug & Fødevarer, DGC, BWE og Dansk Naturfredningsforening påpeger vigtigheden af, at krav til målemetode og anvendte måleteknikker er definerede så det sikres at der faktisk er ens krav til anlæggenes præstation. *Dansk Naturfredningsforening* påpeger, at medlemslandenes krav til akkrediterede målinger er forskellige.

DGC og Dansk Naturfredningsforening påpeger, at det er vigtigt at få defineret hvilke driftsbetingelser der skal være til stede ved målekontrollen, f.eks. har det betydning for emissionerne om der køres med fuld last.

Landbrug og Fødevarer vurderer, at det ikke bør være nødvendigt med idriftsættelses måling på prototype (serieproducerede) anlæg.

Landbrug og Fødevarer vurderer, at krav om indberetning af emissioner er positivt, da det sikre dokumentation for emissionsudviklingen i de enkelte lande, dog påpeger de vigtigheden af at der udvikles værktøjer og logistik til dataopsamling så data bliver sammenlignelig på tværs af landene.

I øvrigt

Olie Gas Danmark, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Referencelaboratoriet og DGC har desuden forslag til ændringer og præciseringer til en række af de specifikke bestemmelser.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 21.maj 2014, hvor der indkom følgende bemærkninger:

Dansk Industri anførte, at kommissionens konsekvensvurdering vurderer, at direktivet omfatter 133.000 mellemstore fyringsanlæg i Danmark. Dansk Industri påpegede at mange af disse er små anlæg såsom fx fyringsanlæg i boligblokke, mindre industrivirksomheder og lignende. Denne betragtning bør tages med fremadrettet med henblik på at fastlægge den rette måde at regulere de små anlæg på. I forhold til implementering og håndhævelse påpeges det, at underretning for ejere og operatører med fordel kan struktureres på en lettere måde. Fx som det er tilfældet med Ecodesign-direktivet, hvor det er producenterne, der laver emissionsberegninger.

Energi og Olieforum kunne tilslutte sig Dansk Industri's skriftlige høringssvar. Energi og Olieforum stillede spørgsmål ved omtalen af, at en ændring af NOx-afgiften og svovlafgiften kan have provenumæssige konsekvenser. Energi og Olieforum er af den opfattelse, at afgifter er indført for at reducere, og teksten kan forstås som om, at det er godt med såvel afgifter som reduktioner. Energi og Olieforum stillede desuden spørgsmål til, at mere hyppig overvågning vurderes positivt. Der blev bedt om en uddybning af dette synspunkt i forhold til de administrative belastninger ved hyppig overvågning?

Landbrug og Fødevarer efterspurgte muligheden for at lave en sammenligning af udledningens mål og de konkrete danske forhold ift. konsekvensberegningerne.

Danske Maritime: Grundlæggende flugter Danske Maritimes holdning med skriftligt afgivne høringssvar fra Danske Havne og Danmarks Rederiforening. Danske Maritime lægger vægt på, at regulering skal foregå i regi af IMO, idet foreningen ikke finder, at NEC-direktivet har indflydelse på skibsfartsemissioner. Danske Maritime mener, at alle EU farvande bør udpeges som ECA-områder. Endelig lægges der vægt på, at NEC-forpligtelserne ikke bør føre til, at aktiviteter flyttes

fra skibsfart til landbaseret transport.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget har alene været genstand for en første teknisk gennemgang i Rådets miljøarbejdsgruppe og formandskabet har nu udarbejdet en revideret tekst.

Generelt har gennemgangen båret præg af, at medlemslandene endnu ikke har fastlagt deres holdninger, hvorfor medlemslandenes indlæg primært har haft karakter af t af opklarende tekniske spørgsmål og foreløbige synspunkter.

Generelt har medlemsstaterne fokus på vigtigheden af, at reguleringen bliver omkostningseffektiv. Nogle medlemslande ønsker, at direktivet skal give mulighed for både godkendelses- og anmeldeordning, og ikke kun en anmeldelsesordning, som forslået. Flere medlemslande giver udtryk for, at emissionsgrænseværdierne bør differentieres, f.eks. i forhold til anlægsstørrelse. Nogle medlemslande mener, at emissionsgrænseværdierne bør baseres på anvendelsen af bedst tilgængelig teknik, dog uden at blive overambitiøse. Der er også lande, som mener, at emissionsgrænseværdierne er for ambitiøse.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkomment. Luftforureningen fra mellemstore fyringsanlæg udgør et væsentligt miljø- og sundhedsmæssigt problem i EU. Luftforurening fra mellemstore fyringsanlæg er ikke i dag reguleret på EU-plan.

Danmark regulerer allerede luftforureningen fra mellemstore fyringsanlæg ved en række love og bekendtgørelser. Det er således umiddelbart positivt, at der foreslås ensartet regulering af mellemstore fyringsanlæg på EU-niveau. Det vil reducere de miljø- og sundhedsmæssige belastninger fra mellemstore fyringsanlæg i EU generelt. Og det vil desuden fremme en relativt større emissionsreduktion i Danmarks nabolande, som vil bidrage til at reducere den grænseoverskridende luftforurening og dermed forbedre luftkvaliteten i Danmark. Samtidig vil en fælles EU regulering sikre ensartede konkurrencevilkår for de berørte sektorer, hvilket relativt set vil være en fordel for danske virksomheder på EU-markedet, idet danske virksomheder gennemsnitligt vurderes at være tættere på overholdelse af grænseværdierne end deres konkurrenter i EU.

På denne baggrund støtter Danmark Kommissionens forslag, og vil søge størst mulig tilnærmelse med den gældende danske regulering af området, hvilket både kan betyde både stramninger og lempelser af forslaget. Herunder hører bl.a. opdatering af grænseværdier med passende mellemrum som refleksion af nyeste BAT bør indgå og at en zonering ikke bør indgå i direktivet. I den forbindelse er aktiv inddragelse af medlemslandene i vurderingen af hvad der er omkostningseffektive teknikker vigtig.

Regeringen har iværksat et analysearbejde med henblik på at udrede forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for Danmark. Denne forventes afsluttet i juni 2014. Regeringens foreløbige holdning til forslaget vil blive revurderet i lyset af resultatet af konsekvensanalysen.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg er tidligere blevet orienteret om sagen ved grund- og nærhedsnotat.

PUNKT 3

Forslag til rådskonklusioner vedr. Biodiversitetskonventionens 12. partskonference (COP12), Cartagena Protokollens 7. partsmøde (COP-MOP7) samt Nagoya Protokollens 1. partsmøde (COP-MOP1).

- Vedtagelse af rådskonklusioner
- Nyt notat

Resume

Udkastet til rådskonklusioner har til formål at fastlægge den overordnede forhandlingslinje for EU's deltagelse i det 12. partsmøde (COP12), samt at fastlægge EU's holdning til det 7. partsmøde (COP MOP 6) under Cartagena protokollen og 1. partsmøde under Nagoya protokollen. Forslaget bygger på de tidligere rådskonklusioner om biodiversitet fra marts 2010, samt opfølgende rådskonklusioner fra december 2010 og juni 2012. Forslaget understreger betydningen af forpligtigelserne vedtaget på COP11 i 2012. For EU vil de vigtigste spørgsmål på COP12 være fastsættelse af globale mål for at øge de finansielle strømme til ulandene, de såkaldte mål for ressourcemobilisering, samt opfølgning på protokollen om adgang til ligelig og retfærdig udbyttedeling (ABS).

Forslaget opfordrer til, at EU tager en ledende rolle i implementeringen af CBD og dets protokoller. Ligeledes opfordrer forslaget til, at integration af biodiversitet i ulandenes udviklingsplaner fremmes, og at brugen af en række værktøjer såsom Innovative Finansielle Mekanismer (IFM) fremmes for at tilvejebringe yderligere midler til global biodiversitet. Endvidere fremhæves vigtigheden af beskyttelse og bæredygtig brug af den marine og kystnære biodiversitet, herunder implementering af Biodiversitetskonventionens arbejdsprogram, samt færdiggørelsen af en beskrivelse af økologisk og biologisk signifikante marine områder (EBSA'er). Ligeledes henvises til beslutningen om anvendelse af ny terminologi for oprindelige folk og synergien mellem de tre Rio konventioner.

I forhold til COP MOP 6 under Cartagena protokollen fremhæves de fremskridt, der er sket i forhold til spørgsmålet om inddragelse og anvendelse af socio-økonomiske faktorer og vigtigheden af miljømæssige risikovurderinger.

1. Status

EU formandskabet sendte den 8. april 2014 ovennævnte udkast til rådskonklusioner til Rådet. Rådskonklusionerne forventes vedtaget på rådsmøde (miljø) den 12. juni 2014.

2. Formål og indhold

Rådskonklusionerne har til formål at fastlægge den overordnede forhandlingslinje for EU's deltagelse i Biodiversitetskonventionens 12. partskonference (COP12), Cartagena Protokollens 7. partsmøde (COP-MOP7) samt Nagoya Protokollens 1. partsmøde (COP-MOP1) på COP12 i PyeongChang, Sydkorea 6-17. oktober 2014.

Biodiversitetskonvention udgør rammen om det globale biodiversitetssamarbejde. Konventionen blev vedtaget på FN bæredygtighedstopmødet i 1992 sammen med klimakonventionen og ørkenspredningskonventionen. Den er ratificeret af alle verdens lande med undtagelse af USA (193 lande). Konventionen har tre overordnede formål: 1) bevarelse af biodiversiteten, 2) bæredygtig

udnyttelse af biodiversiteten og 3) fair udbyttedeling i forbindelse med udnyttelsen af biodiversiteten.

I udkast til rådskonklusioner understreges EU's overordnede forpligtelser i forhold til at spille en ledende rolle i implementeringen af Biodiversitetskonventionen, herunder implementering af Biodiversitetskonventionens arbejdsprogram.

Udkast til rådskonklusioner inkluderer følgende elementer:

- at der foretages en vurdering af implementeringen af den strategiske plan 2011-2020, herunder nævnes værdisætning af biodiversitet og naturkapital, som et vigtigt element der skal implementeres i beslutningsprocesser på alle niveauer.
- at EU og dets medlemsstater bekræfter deres engagement fra COP 11 til i fællesskab at fordoble de finansielle strømme (ressourcemobilisering) til udviklingslandene og samtidig fremhæve, at en fordobling ikke indebærer en aftale om byrdefordeling af ressourcemobilisering internt i EU. Desuden fremhæves mål for implementering af ressourcemobilisering, herunder implementering af biodiversitet i udviklingsplaner og strategier samt vigtigheden af brugen af innovative finansielle mekanismer.
- at betydningen af beskyttelse og bæredygtig brug af den marine og kystnære biodiversitet nævnes, og vigtigheden af, at der under FN's Havretskonvention indgås en aftale, der beskytter marine områder uden for national jurisdiktion med særlig fokus på adgang og udbyttedeling af genetiske ressourcer. Endvidere fremhæves vigtigheden af at færdiggøre beskrivelsen af økologisk og biologisk signifikante marine områder (EBSA).
- at behovet for at effektivisere Biodiversitetskonventionen og dens protokoller inkluderes, så de er mere effektive og omkostningseffektive, herunder ved yderligere synergi mellem konventionen og dens protokoller (Cartagena og Nagoya) og imellem Rio konventionerne (Ørken-, Klima- og Biodiversitetskonventionen). Dette skal også ses i lyset af samarbejdet med multilaterale miljøaftaler og den globale proces om fastsættelse af globale bæredygtighedsmål.
- at anbefalingerne fra FN's forum for oprindelige folk (UNPFII) om fremadrettet at implementere ny terminologi om oprindelige folk vedkendes.
- at formålet om at opnå lige behandling af FN parter og EU (som institution) under det mellemstatslige panel om biodiversitet og økosystemer og dets ydelser (IPBES) bekræftes og alle EU medlemsstater opfordres til at blive medlemmer.

- at det fremhæves, at EU kan ratificere Nagoya-protokollen , og at der foreligger EU-lovgivning for gennemførelsen af protokollen, herunder clearingcentret (clearing house mekanisme), strategi for kapacitetsopbygning samt håndhævelsesmekanismer.
- at fremskridtene under Cartagena protokollen fremhæves i forhold til spørgsmålet om inddragelse og anvendelse af socio-økonomiske faktorer. Endvidere ønsker Rådet at minde om vigtigheden af miljømæssige risikovurderinger. Ligeledes understreges vigtigheden af, at alle protokollens parter sikrer en effektiv og fuldstændig implementering af protokollens regler.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Konsekvenser for Danmark

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, eller statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsadministrative konsekvenser for Danmark.

Med hensyn til ressourcemobilisering opfylder Danmark allerede sine internationale forpligtelser i forhold til internationale finansielle strømme og har et af det højeste bidrag pr. borger ift. biologisk mangfoldighed. Dansk støtte til ressourcemobilisering indebærer således ikke nye finansieringsforpligtelser, og disse afholdes inden for de eksisterende rammer, hvor andelen af udviklingsbistanden til ”natur” opretholdes på et højt niveau.

Det vurderes at rådskonklusionerne vil have en neutral påvirkning af beskyttelsesniveauet.

6. Høring

Grønland og Færøerne

Udkast til rådskonklusioner har været sendt i høring til henholdsvis Grønland og Færøerne.

Grønland har i den forbindelse oplyst, at man ønsker, at der skal arbejdes for at teksten sikre, at en beslutning om terminologispørgsmålet vedr. oprindelige folk vedtages på COP12. Desuden ønskes der en henvisning til den nyligt gennemførte tilstandsrapport for den arktiske biodiversitet.

Kommenteret dagsorden blev udsendt til specialudvalget den 15. maj 2014. Verdensnaturfonden (WWF) har fremsendt følgende bemærkninger, hvor WWF understreger at det er vigtigt, at Danmark og EU arbejder for at alle parter udarbejder biodiversitetshandlingsplaner. WWF er tilfreds med, at EU står ved aftalen om at fordoble investering i biodiversitet globalt, men finder at EU bør bidrage med yderligere midler. Ligeledes finder WWF ikke det er acceptabelt, at DK ikke ønsker at bidrage med yderligere midler. WWF støtter regeringens tidligere udmeldinger om at øge

ulandsbistanden. WWF er positive over for, at EU sætter fokus på marine og kystnære biodiversitet, især beskyttelsen af marine områder uden for national jurisdiktion. WWF finder det paradoksalt, at DK i de seneste års arbejde under OSPAR flere gange har modsat sig udpegningen af marine beskyttelsesområder uden for national jurisdiktion i Nordatlanten, og man efterspørger en klar dansk line på dette område. WWF finder, at bevarelsen af biodiversitet i Arktis er yderst vigtigt. I den sammenhæng henvises der til tilstandsrapporten ” Arctic Biodiversity Assessment” udgivet af CAFF, samt WWF rapporten fra maj 2014, der udpeger marine områder langs den vestgrønlandske kyst, som i dag er særligt biologisk produktive og mangfoldige, og trods klimaforandringer fortsat vil bidrage væsentligt til økosystemers og dyrs og menneskers trivsel. WWF opfordrer på den baggrund, at udpege økologisk og biologisk signifikante marine område (EBSA'er) i Arktisk.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 21.maj 2014, hvor der indkom følgende bemærkninger:

Danmarks Naturfredningsforening (DN) udtrykte, at de er ærgerlige over, at Danmark ikke fremstår mere proaktiv i forhold til ressourcemobilisering. DN fandt, at formuleringen om, at EUs biodiversitetsstrategi ”tænkes gennemført i 2015” var vag, idet det er et mål i CBD's strategiske plan for biodiversitet, at strategiske planer er gennemført i 2015. DN ønskede, at ”alle tilgængelige finansielle strømme” blev uddybet. DN efterlyste endvidere, at værdisætning af naturen skulle adresseres i notatet. DN mente, at hvis Danmark ikke havde til hensigt, at give flere penge til ressourcemobilisering for biodiversitet kunne det fremgå af dansk holdning.

92-gruppen udtrykte bekymring for, at den danske indsats i forhold til biodiversitet var nedprioriteret. Man fandt, at Danmark havde været en vigtig spiller, og at det ikke var nok at overlade spillet til EU. Hertil er EU ikke er ambitiøs nok i forhold til det niveau Danmark tidligere havde lagt. Gruppen påpegede at der er strategisk gode muligheder i at bruge de progressive resultater fra den strategiske plan i andet internationalt arbejde, som en løftestang. For så vidt angår den strategiske plan og 2015-målsætningerne, vurderes det vigtigt at holde fast i målet om, at alle lande skal have en biodiversitetsplan i 2015. Gruppen fandt endvidere, at den danske tilgang til finansiering værende defensiv. Der er behov for at Danmark skubbe de andre EU-lande, idet finansieringsopgaven var langt fra færdig. Ligeledes efterspurgtes en uddybning af behovet for synergier mellem konventioner.

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) mente, at FN's målsætning om at yde mindst 0,7 % af BNP i udviklingsbistand er udmærket, men det kunne være rart at vide, hvor stor en del af de 0,7 %, der er afsat til biodiversitet. DOF fandt ikke det var nok, at man fra dansk side gave mere end 0,7 % i udviklingsbistand, hvis midlerne rent faktisk ikke bruges på biodiversitet. Efterspurgte målsætninger på området.

Greenpeace (GP) udtrykte bekymring for, hvorvidt den ambitiøse plan om etablering af beskyttede områder uden for national jurisdiktion kunne gennemføres. GP fandt det vigtigt, at Danmark holder fast i denne målsætning, og at der ikke ville være en udvanding på området.

92-gruppen opfordrede til, at der fra dansk side tænkes proaktivt i finansieringsspørgsmålet, og undersøges, hvordan Danmark kan skubbe spørgsmålet fremad. 92-gruppen udtrykte håb om, at ministeren deltager ved COP 12.

7. Forhandlingssituationen

Udkast til rådskonklusioner har været diskuteret i rådsarbejdsgruppen den 8. maj 2014. Teksten om biosikkerhed har været drøftet i rådets internationale miljøarbejdsgruppe den 7. maj 2014.

Formandskabets udkast til rådskonklusioner er generelt blevet positivt modtaget af delegationerne og Kommissionen, der alle har bidraget konstruktivt i forhandlingerne.

De mest kontroversielle emner er teksten vedr. ressourcemobilisering og den fremtidige anvendelse af brugen af ny terminologi for oprindelige folk i CBD regi, hvor der på COP12 forventes at skulle vedtages en beslutning.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser udkast til rådskonklusionerne velkomment. Overordnet set udgør rådskonklusionerne EU's forhandlingsmandat til COP12.

Regeringen er positiv over for vurderingen af implementeringen af den strategiske plan 2011-2020 og ønsker, at der skabes en klar sammenhæng mellem vurderingen af implementeringen af den strategiske plan 2011-2020 og EUs biodiversitetsstrategi, som tænkes gennemført i 2015. Det bør samtidig fremgå, at sektorintegration er et væsentligt element i implementering af den strategiske plan med henblik på at mainstreame biodiversitet.

Regeringen finder det vigtigt, at det i forhandlingerne om ressourcemobilisering præciseres, at det ikke alene er EU, som er eneansvarlig for en fordobling af de internationale finansielle pengestrømme til ulandene men derimod, at der er tale om et globalt mål. Dansk støtte til mobilisering af flere ressourcer til biologisk mangfoldighed er betinget af, at forøgelsen af ressourcer kommer fra alle tilgængelige finansielle strømme. Øgede ressourcer i form af ODA skal leveres af i-lande, som ikke lever op til FN's målsætning om at yde mindst 0,7 % af BNP i udviklingsbistand, og som yder væsentligt mindre pr. borger end Danmark. Desuden bør FN's 0,7 % målsætning fremgå af teksten. Ligeledes mener regeringen, at det er væsentligt, at det i rådskonklusionerne understreges, at ulandenes efterspørgsel efter biodiversitetsfinansierede projekter fremgår af deres udviklingsplaner, samt at innovative finansielle mekanismer og at inddragelse af den private sektors inkluderes på lige vilkår.

Regeringen finder det væsentligt, at rådskonklusionerne mere specifikt henviser til behovet for at fremme synergi mellem Ørken-, Klima- og Biodiversitetskonventionerne, da dette anses for at være en effektiv måde, hvorpå der kan mobiliseres yderligere ressourcer til biodiversitet og derved imødekomme Biodiversitetskonventionens formål.

Regeringen ønsker, at der i forhold til marin og kystnær biodiversitet henvises til havkonventionerne, herunder Barcelona-, OSPAR- og HELCOM-konventionen i deres arbejde vedr. økologisk og biologisk signifikante marine områder (EBSA'er), samt til arbejdet i arktisk regi.

Regeringen støtter, at der træffes en beslutning om brugen af ny terminologi for oprindelige folk på COP12.

Regeringen støtter og vil arbejde for, at Nagoya protokollen ratificeres og implementeres hurtigst muligt, samt at Cartagena protokollen har den nødvendige fremdrift i forhold til implementering af reglerne.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen er blevet oversendt til Folketinget den 14. maj 2013.

PUNKT 4

Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2001/18/EF for så vidt angår medlemsstaternes mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på eget territorium. KOM(2010) 375

- *Politisk enighed*
- *Revideret notat*

Resumé

Formålet med forslaget er at ændre EU-lovgivningen for at give medlemsstaterne mulighed for selv at bestemme, hvorvidt de ønsker, at der dyrkes GM-planter på deres territorium uden at ændre godkendelsessystemet på fællesskabsniveau og uafhængigt af de tiltag, som medlemsstaterne har ret til at foretage jf. udsætningsdirektivets artikel 26a for at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter (sameksistensregler).

For at undgå, at denne mulighed underminerer godkendelsessystemet på fællesskabsniveau, skal anvendelsen af denne mulighed begrundes ud fra andre forhold end dem, der i forvejen er taget stilling til inden for rammerne af det harmoniserede EU-regelsæt, som allerede omfatter procedurer for hensyntagen til de risici, en gmo til dyrkning kan udgøre for sundheden og miljøet. Anvendelsen af forbuddet eller begrænsninger for medlemsstaterne skal endvidere være i overensstemmelse med traktaterne og fællesskabets internationale forpligtelser f.eks. i forhold til WTO.

Forslaget berører ikke godkendelser i EU til import af GMO'er til foder og fødevarerbrug. Forslaget er blevet drøftet på en række tidligere rådsmøder siden 2010 og er sat på dagordenen for Rådsmødet (Miljø) den 12. juni 2014 med henblik på at opnå politisk enighed. Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige, statsfinansielle, erhvervsøkonomiske, erhvervsadministrative eller samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark. Forslaget skønnes ikke at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark. Danmark hilser forslaget velkomment og Regeringen støtter det græske formandskabs kompromisforslag.

1. Baggrund

Kommissionen sendte den 13. juli 2010 ovennævnte forslag til Rådet. Den danske sprogversion blev oversendt til Rådet den 16. juli 2010.

Forslaget har hjemmel i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde artikel 114 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedr. det indre marked, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter den almindelige lovgivningsprocedure jf. artikel 294. Kommissionen har endvidere fremlagt en meddelelse KOM(2010)380 til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om valgfrihed for medlemsstaterne til at træffe beslutninger om dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, der beskriver baggrunden for forslaget.

Kommissionen præsenterede forslaget på Rådsmøde (Landbrug og Fiskeri) den 27. september 2010, med en efterfølgende diskussion af det samlede forslags økonomiske konsekvenser, foreneligheden

med det Indre Marked og EU's handelsmæssige forpligtelser i for eksempel WTO. Det er således den samlede idé om Medlemsstaternes selvbestemmelse i forhold til godkendelse til dyrkning, der var diskussionens omdrejningspunkt.

Kommissionen præsenterede forslaget på Rådsmøde (miljø) den 14. oktober 2010 med en efterfølgende udveksling af synspunkter, særligt med henblik på forslagets bidrag til rådskonklusionerne fra 2008 samt, hvorvidt forslaget giver medlemsstaterne en anvendelig og juridisk forsvarlig mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på eget territorium. På Rådsmødet (Miljø) den 20. december 2010 gav Kommissionen på baggrund af et ønske fra Medlemsstaterne tilsagn om, at den ville udarbejde en af liste over mulige begrundelser for nationale dyrkningsforbud inden udgangen af februar 2011.

På Rådsmødet (Miljø) den 14. marts 2011 var der en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne, hvor medlemsstaterne opfordrede Rådets Juridiske Tjeneste til at komme med en juridisk vurdering af Kommissionens liste over mulige begrundelser – herunder særligt begrundelsernes WTO-medholdighed. Flere medlemsstater ønskede at skabe juridisk sikkerhed for begrundelserne ved at indsætte dem direkte i forslaget eller alternativt have dem som et bilag til forslaget. Nogle medlemsstater udtalte sig fortsat negativt om forslaget og Kommissionens liste over begrundelser.

Det ungarske formandskab fremlagde den 12. maj 2011 en kompromistekst med en udtømmende liste over begrundelser for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter.

Formandskabet forsøgte på Coreper den 25. maj 2011 at få mandat til at indlede forhandlinger hen imod en første læsningsenighed med Europa-Parlamentet på baggrund af kompromisteksten. Der var imidlertid et blokerende mindretal mod formandskabets forslag.

På Rådsmødet (Miljø) den 21. juni 2011 fremlagde det ungarske formandskab en fremskridtsrapport.

På Rådsmødet (Miljø) den 19. december 2011 fremlagde det polske formandskab en status og oplyste, at der fortsat var et blokerende mindretal mod forslaget.

Den 9. marts 2012 behandlede Rådet (miljø) et forslag til politisk enighed fremlagt af det danske formandskab. Det var ikke muligt at opnå et kvalificeret flertal for forslaget.

På baggrund af behandlingen i Rådet for Generelle Anliggender (GAC) den 12. februar 2014 om GMO majs 1507, valgte det græske EU-formandskab at sætte forslaget på dagsordenen for Rådsmødet (miljø) den 3. marts 2014 til udveksling af synspunkter. Dette med henblik på at vurdere om en genoptagelse af forhandlingerne af forslaget vil være relevant. Formandskabet har til formålet udarbejdet et lettere justeret kompromisforslag.

Formandskabet har nu sat sagen på dagsordenen for Rådsmødet (miljø) den 12. juni 2014 med henblik på at opnå politisk enighed.

2. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at ændre Direktiv 2001/18/EC, art. 26 (Udsætningsdirektivet) ved at tilføje en ny art. 26b, der giver medlemsstaterne mulighed for at forbyde, begrænse eller hindre dyrkning af genetisk modificerede organismer (GM-planter) på deres territorium.

Muligheden for at forbyde, begrænse eller hindre dyrkning af GM-planter er efter forslaget møntet på bestemte eller alle GM-planter og et forbud kan gælde for dele af en medlemsstat eller for hele medlemsstatens territorium. Nationale forbud kan omfatte dyrkning af GMO'er godkendt til dyrkning under både udsætningsdirektivet og forordning 1829/2003.

Forslaget berører ikke godkendelser til import af GMO'er til EU, alene til foder og fødevarerbrug. Forslaget lægger heller ingen restriktioner for den frie handel med frø.

Udsætningsdirektivet og forordning nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer udgør et sammenhængende lovgrundlag for godkendelse af GM-planter til dyrkning i EU.

Ifølge denne lovgivning skal GM-planter til dyrkning underkastes en individuel risikovurdering før de kan blive godkendt til markedsføring i det fælles marked. Formålet er at sikre et højt niveau m.h.t. beskyttelse af miljøet og menneskers og dyrs sundhed. Når en GM-plante er godkendt til dyrkning i overensstemmelse med denne lovgivning, kan medlemsstaterne i dag ikke forbyde eller begrænse markedsføring af denne plante, undtagen under bestemte betingelser fastlagt i fællesskabslovgivningen.

Kommissionen begrundet sit forslag med, at der i de sidste år har været tiltagende tilkendegivelser fra medlemsstaterne om, at beslutninger om den konkrete dyrkning af GM-planter mest hensigtsmæssigt sker på medlemsstatsniveau, hvorfor medlemsstaterne skulle have ret til at have en mulighed for at vedtage regler vedrørende dyrkning af GM-planter på deres territorium efter at GM-planten er blevet godkendt til markedsføring på fællesskabsniveau.

Kommissionen ønsker med sit forslag til ny artikel 26b i udsætningsdirektivet – i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet - at give medlemsstaterne frihed til at bestemme, hvorvidt de ønsker, at der dyrkes GM-planter på deres territorium. Dette sker uden at ændre godkendelsessystemet på fællesskabsniveau og sker uafhængigt af de tiltag, som medlemsstaterne har ret til at foretage jf. udsætningsdirektivets artikel 26a for at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter (sameksistensregler).

For at bevare godkendelsessystemet på fællesskabsniveau, skal anvendelsen af denne mulighed begrundes ud fra andre forhold end dem, der i forvejen er taget stilling til inden for rammerne af det harmoniserede EU-regelsæt, som allerede omfatter procedurer for hensyntagen til de risici, en GMO til dyrkning kan udgøre for sundheden og miljøet.

Forbud eller begrænsninger kan alene dreje sig om dyrkning, og ikke den uhindrede omsætning og import af genetisk modificeret udsæd. Tilsvarende må disse forholdsregler ikke være rettet imod anvendelse af udsæd i hvilket der findes tilfældig eller uundgåelige spor af GMO'er, der er godkendt i EU.

Kommissionen har endvidere den 13. juli 2010 vedtaget en ny ikke-bindende anbefaling m.h.t. udarbejdelse af sameksistensregler. I de nye anbefalinger præciseres muligheden for, at medlemsstaterne kan begrænse dyrkning af GM-planter på større områder af deres territorium for at undgå utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er i konventionelle og økologiske afgrøder (GMO-frie områder). Dog skal anvendelse af denne mulighed begrundes af medlemsstaterne ved påvisning af, at de gældende sameksistensregler ikke er tilstrækkelige til at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er.

Endelig skal anvendelsen af forbuddet eller begrænsninger for medlemsstaterne være i overensstemmelse med traktaterne, særligt med hensyn til ikke-diskriminering af nationale og ikke nationale produkter og fællesskabets internationale forpligtelser f.eks. i forhold til WTO. På Rådsmødet den 20. december 2010 gav Kommissionen på baggrund af et ønske fra medlemsstaterne tilsagn om, at den ville udarbejde en liste over mulige begrundelser for nationale dyrkningsforbud inden udgangen af februar 2011.

Kommissionen fremsendte den 8. februar 2011 til medlemsstaterne et arbejdsdokument (SEC(2011)184 final) med en ikke-udtømmende liste over begrundelser. Kommissionen påpeger indledningsvist, at begrænsning eller forbud mod dyrkning af GMO'er kan have en indirekte effekt på den frie bevægelighed af GM frø og dermed betragtes som en hindring af varernes frie bevægelighed jf. TEUF art. 34. Det er derfor nødvendigt, at medlemsstater sikrer, at evt. begrænsninger eller forbud ligger inden for de undtagelser for varernes frie bevægelighed, der henvises til i TEUF art. 36 eller andre forpligtelser jf. afgørelser fra Den Europæiske Unions Domstol eller anden EU-lovgivning.

På baggrund heraf har Kommissionen identificeret den nedenstående ikke-udtømmende liste over begrundelser, som Kommissionen vurderer enten allerede er forudset i Traktaten eller i eksisterende afgørelser fra Den Europæiske Unions Domstol eller anden EU-lovgivning:

- Den offentlige moral (inkl. religiøse, filosofiske eller etiske hensyn)
- Den offentlige orden
- Forhindring af GMO i andre produkter, f.eks. med hensyn til
  - Bevaringen af økologiske eller konventionelle landbrugssystemer
  - Undgåelse af tilstedeværelsen af GMO'er i andre produkter; særligt fødevarer der sigter mod at være GMO-frie
- Sociale forhold, f.eks.
  - Bevaring af visse typer landbrug for i et givent område at opretholde det nuværende beskæftigelsesniveau (f.eks. bjergområder)
- Planlægning af byer og regioner/ arealanvendelse
- Kulturelle forhold
  - Bevaring af samfundsmæssige traditioner mht. traditionelle landbrugsmetoder
  - Bevaring af kulturel arv forbundet med bestemte produktionsprocesser i bestemte områder
- Generelle miljømæssige mål, som ikke er indgået i vurderingen af evt. negative konsekvenser af GMO'er i miljøet, f.eks.
  - Opretholdelse af visse typer af natur og landskabsformer
  - Opretholdelse af visse habitater og økosystemer
  - Opretholdelse af visse økosystemer mht. til deres ydelser og værdier (f.eks. bevarelse af naturområder af særlig naturmæssig og rekreativ værdi for borgerne).

Kommissionen påpeger, at medlemsstaternes påkaldelse af en eller flere af disse begrundelser i deres abstrakte form ikke vil være tilstrækkelig i forhold til gældende domstolspraksis fra den Europæiske Unions Domstol. I alle tilfælde, hvor art. 36 anvendes, vil domstolen kræve, at den foranstaltning, som medlemsstaten tager i brug skal være begrundet, overholde proportionalitetsprincippet, og ikke må udgøre et vilkårligt middel til diskrimination eller en skjult handlingshindring mellem medlemsstaterne. På Rådsmøde (Miljø) den 14. marts 2011 var der en

udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne, hvor medlemsstaterne opfordrede Rådets Juridiske Tjeneste til at komme med en juridisk vurdering af Kommissionens liste over mulige begrundelser – herunder særligt begrundelsernes WTO-medholdighed. Mange medlemsstater ønskede at skabe juridisk sikkerhed for begrundelserne ved at indsætte dem direkte i forslaget eller alternativt have dem som et bilag til forslaget. Nogle medlemsstater udtalte sig fortsat negativt om forslaget og Kommissionens liste over begrundelser.

Den 12. april 2011 fremlagde Rådets Juridiske Tjeneste en vurdering af bl.a. anvendelse af forordningsforslagets bestemmelser i forhold til EU-retten og *GATT* (WTO):

- de grunde, der vedrører et ønske om at forhindre GMO'er i andre produkter, fysisk planlægning og arealanvendelse og generel miljøpolitik vil sandsynligvis lettere kunne accepteres af Domstolen og være af større praktisk nytte end de andre grunde, der foreslås.
- argumentet om, at GM- og ikke-GM-frø ikke er "tilsvarende" med henblik på artikel III.4 i *GATT*, er plausibelt i det omfang, udtalelserne det ungarske formandskabs non-paper af 9. februar 2011 kan underbygges, især henvisning til fysiske forskelle mellem GM- og ikke GM-frø.
- Hvis en klagende part overbeviser et WTO-panel om, at GM- og ikke-GM-frø rent faktisk er "tilsvarende", vil det være mere sandsynligt, at det lykkes at forsvare nationale foranstaltninger baseret på grunde, der kan henføres til undtagelsen vedrørende miljøbeskyttelse i *GATT*-reglerne, end andre typer nationale foranstaltninger.

Den 5. maj 2011 fremlagde Kommissionens Juridiske Tjeneste sine bemærkninger til Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af *GATT* spørgsmålet.

De to juridiske tjenester er enige om, at et nationalt forbud mod dyrkning af GMO med basis i de af Kommissionen fremlagte begrundelser, ikke nødvendigvis er i strid med WTO-lovgivningen, og at visse af begrundelserne vil kunne forsvares i WTO-sammenhæng. I den forbindelse noterer Rådets Juridiske Tjeneste, at undtagelsen vedrørende offentlig moral sandsynligvis vil blive meget vanskelig at anvende i praksis. De to tjenester understregede dog, at det i sidste instans vil være afhængigt af hvordan den nationale foranstaltning er udformet og anvendes i praksis.

Det ungarske formandskab fremlagde den 12. maj 2011 en kompromistekst med en udtømmende liste over begrundelser for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter.

Begrundelserne kan således være en eller flere af flg.:

- Offentlig moral,
- Forhindring af tilstedeværelse af GMO i andre produkter med forbehold for udsætningsdirektivets artikel 26a (sameksistensregler),
- Sociale forhold,
- By- og regionplanlægning,
- Kulturelle forhold,
- Generelle miljømæssige mål ud over dem, der er konkret vurderet efter direktiv 2001/18 (udsætningsdirektivet) eller forordning nr. 1829/2003 (foder/fødevarerforordningen).

Det polske formandskab fremlagde den 30. november 2011 en kompromistekst med en reduceret liste over begrundelserne for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter:

- Offentlig moral,
- Forhindring af tilstedeværelse af GMO i andre produkter med forbehold for udsætningsdirektivets artikel 26a (sameksistensregler),
- Sociale forhold,
- By og regionplanlægning,
- Kulturelle forhold.

Det danske formandskab fremlagde et kompromisforslag den 3. februar 2012. Kompromisforslaget indeholder to muligheder medlemslandene kan anvende, hvis de ønsker at begrænse eller forbyde dyrkningen af GM-planter.

1. Medlemslandene har mulighed for, under ansøgningsprocessen forud for godkendelsen af GM-planter på fællesskabsniveau at orientere ansøger om, at man ikke ønsker at den ansøgte GM-plante skal dyrkes på medlemslandets område. Dette betyder, at det geografiske område i godkendelsen ikke vil omfatte medlemslandet, hvis ansøger accepterer medlemslandets anmodning.
2. Medlemslandene kan begrænse eller forbyde dyrkning af GM-planter ved at anvende grunde i henhold til EU traktaten, som f.eks. miljø, by- og landplanlægning, socio-økonomi og sameksistens. Kompromisforslaget er udarbejdet for at bryde det blokerende mindretal og tilgodese de medlemslande, der ønsker muligheden for at begrænse eller forbyde dyrkningen af GM-planter på deres område.

Den 11. februar 2014 fremlagde det græske formandskab et nyt kompromisforslag. Forslaget ligger tæt op ad kompromisforslaget under dansk formandskab med to justeringer. For det første gøres medlemsstatens mulighed for national begrænsning og forbud mod dyrkning af en GM plante betinget af, at medlemsstaten forinden har gennemgået proceduren med anmodning af ansøgeren om ikke at blive omfattet af ansøgningen, og er blevet afvist. For det andet indebærer kompromisforslaget, at medlemsstatens mulighed for at blive undtaget for ansøgningens geografiske område og for at indføre national begrænsning og forbud i en overgangsperiode tillige kan finde anvendelse på allerede indsendte GM-ansøgninger og på eksisterende godkendelser. Det forventes at det græske formandskab forud for rådsmødet den 12. juni fremsætter et lettere revideret kompromisforslag.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Som resultat af Europa-Parlamentets førstebehandling vedtog parlamentet på sit møde den 5. juli 2011 28 ændringsforslag til Kommissionens forslag.

I ændringsforslag 41 forholder Parlamentet sig konkret til de begrundelser, der kan anvendes i forbindelse med forbud mod dyrkning. Parlamentet foreslår her, at der kan henvises til lokale og regionale miljømæssige grunde, som er komplementære til den miljømæssige risikovurdering, som foretages jf. del C i udsætningsdirektivet, og som vil kunne omfatte:

- Hindring af udvikling af pesticid-resistens blandt ukrudt og skadedyr.
- Spredning i miljøet, øget overlevelsessevne eller mulighed krydsning med dyrkede eller vilde planter.
- Forebyggelse af negative påvirkninger af det lokale miljø på grund af forandringer i den dyrkningsmæssige praksis som følge af dyrkning af GMO'en.
- Opretholdelse af landbrugsmæssige praksis, som rummer et bedre potentiale for at forlige produktion med bæredygtighed i forhold til økosystemet.
- Opretholdelse af den lokale biodiversitet inklusive visse levesteder, økosystemer og visse

typer af natur og landskaber.

- Mangel på eller fravær af data vedrørende potentielle negative påvirkninger af dyrkning af GMO'en på det regionale eller lokale miljø, inklusiv biodiversitet.

Foruden de komplementære miljømæssige grunde foreslår Parlamentet grunde, der er relateret til socioøkonomiske forhold, f.eks. vanskelig gennemførlighed, høje omkostninger forbundet med sameksistensregler eller manglende mulighed for at gennemføre sameksistensregler på grund af særlige geografiske forhold, f.eks. små øer eller bjergområder, behovet for at beskytte mangfoldighed i landbrugsproduktionen eller behovet for at sikre mod opblanding i udsæd. Endelig henviser Parlamentet til andre grunde, som kan omfatte arealanvendelse, by- og regionplanlægning eller andre legitime faktorer.

4. Nærhedsprincippet

Der sker med forslaget en tilbageføring af kompetence til medlemsstaterne, der hidtil har ligget på fællesskabsniveau. Dette vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Gældende dansk ret

Udsætningsdirektivet er implementeret i dansk lovgivning ved lov om miljø og genteknologi, lovbekendtgørelse nr. 811 af 21. juni 2007 og bekendtgørelse om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, bekendtgørelse nr. 1319 af 20. november 2006 af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.

6. Konsekvenser

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

Vedtagelse af det foreliggende kompromisforslag vil betyde, at bekendtgørelse nr. 1319 af 20. november 2006 af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer skal tilpasses.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Erhvervsmæssigt dyrkes der ikke GMO-afgrøder i Danmark. Eventuelle økonomiske konsekvenser ved et fremtidigt dansk forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde vil afhænge af den pågældende GMO's karakteristika, og kan derfor ikke vurderes for nuværende. Selvom de juridiske tjenester vurderer, at Medlemsstaternes anvendelse af muligheden for at nedlægge forbud begrundet på hovedparten af de af Kommissionen fremlagte grunde vil kunne forsvares i forhold til påstande om overtrædelse af GATT-reglerne, kan muligheden for en negativ WTO-afgørelse i en konkret sag ikke udelukkes. En sådan WTO-afgørelse kan medføre gengældelsesforanstaltninger fra f.eks. USA, Canada og Argentina. Der kan blive tale om substantielle gengældelsesforanstaltninger, der ofte målrettes mod følsomme produkter som landbrugs-produkter, og de må forventes at ramme en bred kreds af EU-lande, uanset hvilket EU-lands lovgivning har givet anledning til en tvist ved WTO, herunder også eksport fra Danmark.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

Erhvervsadministrative konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have erhvervsadministrative konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Der skønnes ikke at være aktuelle samfundsøkonomiske konsekvenser forbundet med forslaget. Erhvervsmæssigt dyrkes der ikke GMO-afgrøder i Danmark. Evt. samfundsøkonomiske

konsekvenser ved et fremtidigt dansk forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde vil afhænge af den pågældende GMO's karakteristika.

Beskyttelsesniveau

Forslaget skønnes ikke at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark, da det udelukkende omhandler begrundelser for nationale dyrkningsforbud, der ligger ud over mulige miljø- og sundhedsmæssige risici.

7. Høring

Kommissionens forslag har været udsendt i almindelig høring hos relevante interesseorganisationer mv. den 15. juli 2010 med frist 23. august 2010. Der er i alt indkommet 12 høringssvar.

3F finder, at der i forbindelse med afgørelser inden for de enkelte medlemsstater om dyrkning af GMO-afgrøder bør foretages en analyse af den samfundsmæssige nytteværdi, hvor også de arbejdsmiljømæssige forhold indgår. Ved dyrkning i medlemsstaterne bør det også sikres, at medarbejderstaben har den fornødne uddannelse.

DI – organisation for erhvervslivet finder, at EU-kommissionens forslag er uheldigt og uhensigtsmæssigt, idet mulighederne for nationale forskelligheder mht. dyrkning af GMO-afgrøder indebærer risiko for fraktionering af det indre marked og en ulige konkurrencesituation. Flytningen af kompetencen til de enkelte medlemsstater bryder med et helt centralt princip om harmoniserede beslutninger, og DI finder ikke, at dette brud kan forsvares med henvisning til subsidiaritetsprincippet. DI finder, at det er helt centralt at fastholde, at nationale dyrkningsforbud ikke kan begrundes i miljø-, sundheds- og sameksistensmæssige forhold, ligesom sådanne begrænsninger skal være i overensstemmelse med traktaterne og forpligtigelser i WTO. DI frygter også, at forslaget på sigt fører til, at også import af GMO-foder og fødevarer bliver en nationaleafgørelse. Endelig finder DI, at forslaget er et yderligere tilbageskridt i forhold til udnyttelse af GMteknologien, at vækstmuligheder i EU ikke kan indfries, og at fællesskabet derfor ikke vil være at finde blandt de førende på dette felt. Samlet set kan DI derfor ikke støtte Kommissionens forslag.

Økologisk Landsforening støtter Kommissionens forslag.

Foreningen lægger til grund, at det ikke vil være muligt at dyrke GMO-afgrøder, uden at det vil få økonomiske konsekvenser for de producenter, der markedsfører GMO-frie produkter (f.eks. økologiske), idet det vil give øgede udgifter til adskillelse, logistisk analyser og kontrol med forekomster af GMO'er med deraf følgende tab af indtægter. Foreningen fremhæver, at dyrkning af GMO-afgrøder forhindrer, at medlemsstaterne kan vælge en national erhvervs politik, der er baseret på produktion af bæredygtige fødevarer uden anvendelse af GMO, da en voksende GMO-produktion kan udgøre en væsentlig barriere for at få flere økologiske arealer i Danmark. Økologisk Landsforening lægger vægt på, at der ikke stilles begrænsninger for, hvilke begrundelser medlemsstaterne må anvende i forbindelse med forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde. Det bør således være tilladt at vedtage nationale forbud som led i en national erhvervsstrategi, og for at sikre GMO-frie produkter og for at sikre forbrugernes tillid til GMO-frie produkter.

Landbrug og Fødevarer finder indledningsvist, at det er særdeles vigtigt, at de danske myndigheder overfor Kommissionen påpeger nødvendigheden af, at der fremsættes forslag til løsning af det nuværende nul-tolerance problem – både i forhold til import af foder og fødevarer og i forhold til udsæd. Dette har stor betydning både for den konventionelle foder- og fødevarerproduktion og den økologiske.

Landbrug og Fødevarer noterer endvidere med tilfredshed, at Kommissionen fastslår vigtigheden af sameksistensregler, der imødegår risikoen for, at landmænd lider økonomiske tab som følge af, at andre dyrker GMO-afgrøder, og at beslutninger om markedsføring fortsat skal baseres på en vurdering fra sag til sag, af de miljø- og sundhedsmæssige risici. Landbrug og Fødevarer finder imidlertid, at den af Kommissionens fremsatte nye rekommandation i forhold til den nugældende rekommandation er et skridt i den forkerte retning, idet den nugældende rekommandation alene lægger videnskabelige forhold til grund for udarbejdelse af sameksistensregler. Hermed kan der - iflg. Landbrug og Fødevarer - opstilles klare betingelser, der skal overholdes, hvis man skal kunne dyrke GMO-afgrøder, som på langt sigt i højere grad vil beskytte de landbrugere, som ønske at fravælge GMO, end de nationale forbud som Kommissionen lægger op til.

Landbrug og Fødevarer finder, at forslaget ikke løser de egentlige problemer, og at det kan rejse nye problemstillinger. Landbrug og fødevarer foreslår, at Danmark arbejder for, at fastslå nødvendigheden af at de enkelte medlemsstater opstiller sameksistensregler og for at fastholde de nuværende rekommandationer for sameksistens. Landbrug og Fødevarer påpeger, at der på den måde kan opstilles klare betingelser, der skal overholdes, hvis man skal kunne dyrke GMO-afgrøder, som på langt sigt i højere grad vil beskytte de landbrugere, som ønske at fravælge GMO, end de nationale forbud som Kommissionen lægger op til.

Endelig udtrykker Landbrug og Fødevarer bekymring for, om det foreliggende forslag vedr. dyrkning er i overensstemmelse med WTO-reglerne og reglerne for det indre marked, idet muligheden for at forbyde dyrkning i modsætning til de nugældende sameksistensregler ikke er baseret på objektive kriterier. Landbrug og Fødevarer opfordrer derfor på det kraftigste den danske regering til at arbejde for at sikre, at en evt. kommende regulering er i overensstemmelse med såvel WTO-reglerne som reglerne for det indre marked.

Afdelingen for biosystemer v/Risø DTU finder, at Kommissionens forslag er principielt rigtigt, idet dyrkningsmæssige forhold kan være vidt forskellige mellem lande og regioner, hvilket vanskeliggør sameksistens. Afdelingen finder dog, at Kommissionens forslag er upræcist i forhold til at konkretisere hvilke grunde, der anses for at være legale i forhold til et GMO-dyrkningsforbud. Kommissionens bør derfor i forslaget præcisere, hvornår et forbud er legalt. Uklarhed ved ikke at nævne, at også etiske reservationer er legale begrundelser indebærer, at der kan rejses tvivl om hvorvidt Kommissionens forslag overhovedet bliver operationelt i forhold til den differentierede holdning, som EU-landene har til GM-afgrøde dyrkning.

Danmarks Naturfredningsforening er grundlæggende tilfreds med Kommissionens forslag, der betragtes som en håndsrækning til og en ekstra sikkerhed for natur og miljø i medlemsstaterne. Foreningen finder dog, at der er uklarhed om, hvilke kriterier de enkelte medlemsstater kan lægge til grund for et evt. forbud. DN ønsker derfor en redegørelse for, hvad der kan udløse et forbud, og om et evt. forbud kan underkendes af Kommissionen. Endelig ønsker DN, at det sikres, at en evt. ændring af udsætningsdirektivet ikke kommer til at underminere sameksistensreglerne. Sameksistensreglerne bør stadig være gældende og bør være uafhængige af skiftende politiske flertal for og imod GMO-afgrøder.

Forbrugerrådet støtter Kommissionens forslag, idet rådet finder, at det sikrer forbrugerne et reelt valg. Det reelle valg forudsætter, at de forbrugere, der ønsker at købe GMO-frie produkter, skal sikres den mulighed uden en påført merpris fra GMO-produktion.

Foreningen af Danske Biologer støtter Kommissionens forslag.

Dansk Erhverv har ingen bemærkninger til forslaget.

Grundnotat om forslaget har den 20. juli 2010 været forelagt miljøspecialudvalget til skriftlig høring med frist den 26. juli 2010. Der kom i den forbindelse ikke bemærkninger til forslaget.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 23. september 2010, hvor der indkom følgende bemærkninger:

Greenpeace mente ikke, at forslaget lever op til Rådskonklusionerne fra 2008, hvor Kommissionen bl.a. blev opfordret til at forbedre miljørisikovurderingen af GMO'er mht. langtidseffekter og effekter på målorganismer samt samarbejdet mellem EFSA og medlemsstaterne. Det må være muligt for medlemsstaterne at anvende miljø- og sundhedsmæssige begrundelser, hvis medlemsstaterne ønsker et forbud mod dyrkning af GM-afgrøder.

DI udtrykte deres skepsis overfor forslaget set i lyset af de udfordringer forslaget kan afstedkomme i WTO-regi. DI anførte, at det er vigtigt at finde frem til en afklaring af, hvilke begrundelser, der kan anvendes af medlemsstater, der ønsker et forbud mod dyrkning af GM-afgrøder. DI anførte, at der allerede i dag er mulighed for at afvise GM-afgrøder via sameksistensreglerne. Dette bør indgå i en orientering af Folketinget.

DN spurgte til om regeringen selv arbejdede med mulige begrundelser for et forbud. Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 1. december 2010, hvor der var følgende bemærkninger:

Greenpeace efterlyste en omtale af baggrunden/ formålet med forslaget, så det fremgår at formålet med forslaget udover at give større fleksibilitet også er at sikre en mere smidig godkendelsesprocedure i fremtiden. Greenpeace fremhævede endvidere, at risikovurderingerne i EU ikke er gode nok, og at kritiske lande nu får mulighed for at lave nationale forbud. I den sammenhæng anfægtede Greenpeace, at miljø og sundhed ikke kan bruges som begrundelse for et nationalt forbud.

Forslaget gør ifølge Greenpeace Kommissionens oprindelige forslag "værre end det er", idet det nationale forbud ikke må begrundes med et ønske om at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er i andre produkter, idet fællesskabslovgivningen allerede giver grundlag for at løse sådanne problemer gennem sameksistensregler (artikel 26a i udsætningsdirektivet). Det er tidligere fremgået af forslaget, men det er ifølge Greenpeace blevet fjernet i det endelige forslag. Herudover tilkendegav Greenpeace, at de gerne så de samfundsøkonomiske fordele ved at have mulighed for at lave nationale forbud belyst. Endelig tilkendegav Greenpeace, at det er positivt, at det bliver afklaret, hvilke begrundelser, der kan anvendes i forhold til at lave nationale forbud. Det bør ifølge Greenpeace være muligt at bruge miljø og sundhed som begrundelse. Greenpeace tilkendegav endvidere, at sameksistensreglerne, som i dag er frivillige, bør være obligatoriske.

Ved Miljøspecialudvalget den 9. februar 2011 modtog Miljøministeriet følgende bemærkninger: Økologisk Landsforening forhørte sig, hvorfor man stillede så mange spørgsmål til Kommissionens forslag, og ikke bare accepterede, at man kunne bruge andre begrundelser end miljø og sundhed, og anvende begrundelsen "vi vil ikke have GMO".

Danmarks Naturfredningsforening påpegede, at reglerne om sameksistens bør kunne løse problemet, og at der ville være nye udfordringer for sameksistensen jo mere økologi, der indføres.

Et revideret notat blev sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 16. februar 2011 med frist 18. februar 2011.

Der er i alt indkommet 6 høringssvar.

3F finder, at der i forbindelse med afgørelser inden for de enkelte medlemsstater om dyrkning af GMO-afgrøder bør foretages en analyse af den samfundsmæssige nytteværdi, hvor også de arbejdsmiljømæssige forhold indgår. Ved dyrkning i medlemsstaterne bør det også sikres, at medarbejderstaben har den fornødne uddannelse.

Landbrug & Fødevarer (LF) er enige i, at det er vigtigt at sikre den enkelte landmand og forbrugers valgmulighed, herunder muligheden for at fravælge anvendelsen af GMO, men finder, at dette bedst sikres gennem effektive, fagligt baserede sameksistensregler.

LF finder, at det er afgørende, at såvel de danske myndigheder som EU's institutioner er sig bevidst om de samfundsøkonomiske konsekvenser, der er forbundet med, om Kommissionens forslag er i overensstemmelse med Traktatens regler om det Indre Marked og de internationale handelsregler i regi af WTO. LF henleder opmærksomheden på, at både Ministerrådets og Parlamentets juridiske tjenester har vurderet, at de finder det vanskeligt at begrunde nationale forbud inden for WTO-reglerne, samt at de danske myndigheder opfordres til at gå den fremlagte liste med mulige begrundelser for nationale forbud meget kritisk igennem. LF finder, at det er vigtigt, at de danske myndigheder bidrager til at fremme en forståelse i EU for, at det primære formål med sameksistensregler er at fastsætte betingelser under hvilke det kan accepteres, at landmænd dyrker GM afgrøder, samt regler som sikrer, at denne dyrkning sker på en måde, så man forebygger økonomiske tab hos andre landmænd, herunder økologiske, som fravælger genmodificerede afgrøder.

Endvidere finder LF, at det er vigtigt at være opmærksom på, at sameksistensreglerne skal opstille virkemidler, som forhindrer uønsket forekomst i ikke-GM afgrøder. Hvis det i henhold til disse virkemidler ikke er muligt at dyrke en GM afgrøde, så er der tale om et de facto forbud.

Sameksistensregler skal ikke opstille regler som nødvendigvis gør det muligt at dyrke enhver GM afgrøde. Derfor vil sameksistensregler, der for hver enkelt afgrøde fastlægger betingelser, der skal være overholdt, være et effektivt og fagligt baseret og dermed WTO-medholdeligt redskab, der vil være anvendeligt uanset om det er i England, i Danmark eller på Madeira.

LF opfordrer derfor de danske myndigheder til i EU at arbejde målrettet for at forpligte medlemsstaterne til at udarbejde effektive sameksistensregler, som på et fagligt objektivt grundlag kan opstille betingelser for dyrkning. LF finder, at de danske myndigheder skal arbejde for at forpligte medlemsstaterne til at opstille sameksistensregler på et fagligt grundlag frem for at arbejde for at fremme dette forslag. Effektive sameksistensregler er den langsigtet bedste måde at sikre økologiske og konventionelle landmænds mulighed for at dyrke non GM afgrøder.

LF mener, det er en særdeles teoretisk betragtning, at det anføres at forslaget ikke skulle medføre restriktioner for den frie handel med frø. Idet det bør være åbenbart for enhver, at hvis man forbyder landmænd at dyrke en given GM afgrøde eller alle GM afgrøder, så forhindrer man samtidig den frie handel med godkendte frø og udsæd.

LF er enige i, at det ikke på nuværende tidspunkt er muligt at beregne de økonomiske konsekvenser ved et forbud, da det vil afhænge af den konkrete afgrøde. Det er imidlertid vigtigt at være

opmærksom på, at udover den direkte effekt af en konkret afgrøde er der en meget stor økonomisk risiko forbundet med at indføre muligheden for at forbyde dyrkningen af GM afgrøder på et grundlag, hvor det er stærkt tvivlsomt, om begrundelserne herfor er WTO-medholdelige. Dette er særlig vigtigt for Danmark, da vi har en meget stor fødevarereksport. Derfor er LF grundlæggende uenig i synspunktet i Rammenotatet om, at der ikke skulle være samfundsøkonomiske konsekvenser forbundet med forslaget.

LF er af den opfattelse, at kun enkelte lande har udtrykt opbakning til forslaget, hvorimod flere lande, herunder Tyskland, meget kraftigt har taget afstand fra forslaget og flertallet af lande har haft tekniske spørgsmål og betænkeligheder ved forslaget.

LF skal således fastholde, at de tidligere fremsatte synspunkter om, at Kommissionens forslag rejser flere problemer end det løser, og at dyrkningen af GM afgrøder allerede er national kompetence i kraft af, da sameksistensregler fastsættes nationalt.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bakker op om det principielle i denne mulighed som forslaget giver og opfordrer den danske regering til at tage muligheden i brug. DN er glade for, at kommissionen nu har identificeret de kriterier, som kan være gældende for, at medlemsstaterne kan begrunde et afslag eller forbud.

DN opfordrer den danske regering til at støtte kommissionens forslag og den ikke-udtømmende liste, og især støtte kommissionen i at få vedtaget begrundelse nr. 3, Forhindring af GMO i andre produkter, f.eks. med hensyn til: bevaring af økologiske eller konventionelle landbrugssystemer og undgåelse af tilstedeværelse af GMO'er i andre produkter; særlig fødevarer der sigter mod at være GMO fri og begrundelse nr. 7, Generelle miljømæssige mål, som ikke er indgået i vurderingen af evt. negative konsekvenser af GMO'er i miljøet.

Dansk Industri (DI) henviser til det tidligere fremsendte høringsvar fra 23. august 2010. DI's kritiske holdning til forslaget er ikke ændret af Kommissionens nye udspil.

Et revideret notat blev sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 16. maj 2011 med frist 17. maj 2011.

Der er i alt indkommet 5 høringsvar.

3F henviser til tidligere fremsendte bemærkninger.

Dansk Industri (DI) henviser til tidligere fremsendte høringsvar af 23. august 2010. DI gør desuden opmærksom på, at Folketinget bør tage alvorligt på risikoen for gengældelsesforanstaltninger fra tredjelande, såsom USA, Canada og Argentina, som følge af en negativ WTO afgørelse.

Greenpeace ønsker, at Danmark fastholder at en eventuel forbedret national mulighed for at forbyde GMO-dyrkning ikke fritager Kommissionen fra på EU-niveau at gennemføre den forbedret GMO risikovurdering. Greenpeace fremhæver endvidere, at man ønsker at miljøargumenter kan bruges som begrundelse for nationalt forbud og at Kommissionen forsøger at forhindre medlemsstaterne, at anvende miljø- og sundhedsargumenter som begrundelser for nationalt forbud. Greenpeace finder, at uafhængige forskere skal have adgang til alt relevant materiale vedr. GMO'er. Greenpeace ønsker ikke, at Danmark støtter et kompromis der undtager miljø- og

sundhedsargumenter. Endvidere finder Greenpeace, at medlemsstaternes ret til at forbyde GMO-yrkning skal dække alle grupper af GMO'er. Ligeledes at der skal være obligatoriske regler for sameksistens.

Endelig tilkendegav Greenpeace, at de er enige med Europa-parlamentets miljøudvalg og Europaparlamentets retsudvalg at henvisningen til TEUF art 114 (indre marked) skal ændres til TEUF 192 a(miljø).

Økologisk Landsforenings (ØL) finder, at et hvert EU land skal have mulighed for at nedlægge nationalt forbud mod dyrkning af GMO afgrøder i det pågældende land. ØL mener, at hvis givne sameksistensregler baserer sig på accept af en *vis* GMO forekomst på f.eks. 0,1 – 0,9 % GMO i GMO fri produkter, så må eksistensen af sameksistensregler ikke kunne anvendes til at afvise introduktion af et nationalt forbud. ØL finder, at det er essentielt, at medlemslandene skal have mulighed for at vælge at satse på GM fri dyrkning som nationalt brand. Endvidere finder ØL, at man hellere vil have det foreliggende forslag vedtaget i den foreliggende form end at der evt. opstår usikkerhed om, hvorvidt der kan opnås enighed om at indføre adgang til at vedtage et nationalt forbud.

Landbrug & Fødevarer finder, at forslaget er særdeles problematisk. Bekymringen understreges af, at såvel Ministerrådets som Parlamentets juridiske tjenester har udtrykt stærk tvivl om, om forslaget er WTO medholdeligt og mener ikke at tvivlen er blevet mindre efter, at Kommissionen har publiceret en (ikke udtømmende) liste over mulige begrundelser for nationale forbud. L&F er derfor særdeles bekymret for, at det kan føre til en WTO sag, hvis medlemsstater forbyder dyrkning af GM afgrøder med baggrund i dette forslag. Dette er særdeles uheldigt for Danmark, som er storeeksportør af fødevarer. L&F mener, at medlemsstaterne kan opstille sameksistensregler, og herigennem betingelser, som skal opfyldes for, at en given GM afgrøde kan dyrkes et givet sted. L&F finder, at frem for at følge Barroso-forslagets præmis om at tage stilling til, om man kan dyrke en GM afgrøde, så er det langt mere hensigtsmæssigt – og en bedre og mere varig beskyttelse af de landmænd, som ønsker at fravælge GM afgrøder – at der via nationale sameksistensregler opstilles betingelser, hvorunder man eventuelt kan dyrke en specifik GM afgrøde. L&F finder derfor, at det Svil være langt mere hensigtsmæssigt at ændre artikel 26a, således at Medlemsstaterne ikke alene kan, men skal opstille nationale sameksistensregler, hvorved ovennævnte forslag bliver overflødig.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 9. februar 2012, hvor der var følgende bemærkninger:

Greenpeace udtrykte bekymring for, om aspektet med de frivillige aftaler ville få betydning for medlemslandenes kritiske engagement i risikovurderingerne. Hermed forstået, at medlemslandene ville bruge mindre energi på at rejse kritiske spørgsmål hvis de kunne opnå et forbud i stedet. Greenpeace understregede, at de frivillige aftaler ikke tilføjede noget nyt, men i værste fald kunne mindske engagementet i de kritiske risikovurderinger.

Landbrug og Fødevarer mente, den nationale kompetence som forslaget skulle dække allerede er omfattet af sameksistensreglerne, der både er sagligt begrundede og WTO medholdelige. L&F var således utrygge ved formuleringen ”ikke nødvendigvis WTO stridigt” og påpegede, at en eventuel retssag kunne være langvarig og have konsekvenser for både eksport og arbejdspladser, mens den stod på. Samtidig fandt man, at forslaget ophævede det indre marked. L&F anmodede om ansvarlighed for forslagets konsekvenser.

DI Fødevarer tilkendegav, at man var enig med Landbrug og Fødevarer i, at sameksistensreglerne var dækkende.

Det græske formandskabs kompromisforslag fra februar 2014 har ikke været sendt i høring.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 23. september 2010, hvor der indkom følgende bemærkninger:

Greenpeace støtter den del af den danske holdning, der giver medlemslandene ret til at bestemme om der skal dyrkes gmo'er på eget territorium, men mener ikke at der reelt gives en sådan ret i det nye forslag. Den reelle ret må derimod bygge på begrundelser, som kan holde i en retssag. Ifølge Greenpeace er det afgørende at de begrundelser, anvendes i direktivet kan anerkendes ved WTO-domstolen og ved EU-domstolen, hvilket Greenpeace ikke mener at de fremførte begrundelser kan.

Dansk Industri er fortsat kritisk overfor forslaget, da de mener der strider mod EU's principper for det indre marked.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Siden Kommissionen fremlagde sit forslag første gang i 2010 har der været et blokerende mindretal imod forslaget. Der er imidlertid nu tegn på en mulig opblødning af det blokerende mindretal, hvorfor det græske formandskab nu genoptager sagen med henblik på at opnå politisk enighed på rådsmødet 12. juni

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilste Kommissionens forslag velkommen, idet det ligger inden for rammerne af Folketingets vedtagelse (V83) fra den 27. maj 2010 om genmodificerede afgrøder. Folketinget vedtager i V83, at Danmark i EU-regi arbejder for nationale afgørelser vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Regeringen lægger vægt på, at begrundelserne vil give medlemsstaterne en reel ret til selv at bestemme, om der skal dyrkes GMO'er på deres territorium.

Regeringen lægger vægt på, at de reelle begrundelser for at kunne forbyde dyrkning af GMO'er på deres territorium inkluderes eksplicit i forslaget

Regeringen lægger vægt på, at Rådets Juridiske Tjeneste og Kommissionen er enige om, at medlemsstaternes anvendelse af muligheden for at nedlægge forbud begrundet på visse af de af Kommissionen fremlagte begrundelser ikke nødvendigvis er i strid med WTO-lovgivningen.

Regeringen støtter fortsat forslaget om nationale afgørelser vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, såfremt forslaget fortsat giver medlemsstaterne en reel ret til at kunne forbyde dyrkning af GMO-afgrøder.

Regeringen støtter således det græske formandskabs kompromisforslag.

10. Tidligere forelæggelser for Folketinget Europaudvalg

Der er oversendt grund- og nærheds notat om forslaget til Folketingets Europaudvalg den 3. september 2010. Sagen blev endvidere forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering ved samlenotat oversendt den 16. september 2010 forud for Rådsmødet (Landbrug og Fiskeri) den 27.

september 2010, den 30. september 2010 forud for Rådsmødet (Miljø) den 14.oktober 2010, den 9. december 2010 forud for Rådsmødet (Miljø) den 20. december 2010, den 24. februar 2011 forud for Rådsmødet (Miljø) den 14. marts 2011, den 17. maj 2011 med henblik på opnåelse af forhandlingsmandat, den 10. juni 2011 forud for Rådsmødet den 21. juni 2011, den 23. februar 2012 forud for Rådsmøde (Miljø) den 9. marts 2012 og den 25. maj 2012 forud for Rådsmøde (Miljø) den 11. juni 2012, den 19. marts forud for Rådsmødet (miljø) den 3. marts 2014.